

Kufekke
Gyermeklisztje.

Számlalan orvosi szaktekintély által ajánlva

és béléleg gyermeknek.

SERRAVALLO 9397
CHINA-BORA VASSAL
kitűnő helyreállító szer **gyengék, vörösgények** és **lábbadozók** számára. Ajánlva és használva orvosi kitűnőségektől. 1200-nál több orvosi elismeréssel.

Kitűnő íz.
Kifűtve több arany és ezüst érmelem.

Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszerárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Az egyedül létező valódi angol
SZÉPÍTŐSZER
a Balassa-féle valódi angol
UGORKATEJ,
mely azonnal eltávolít minden szepit, májfoltot, pattanást, bőrtörést (mitesszer) stb. és az arcnak friss üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. Egy üveg ára 2 kor., ehhez ugorka-szappan 1 kor., poudre 2 kor.

Füszértürelmes hely: **BALASSA KORNÉL** gyógyszerár.
Temesvár.

Kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerárban, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 9376
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kénesvízű gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvíz uszodákkal, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Rozsnyay
vasas china bora.

Igen hatékony vér-szegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveges tartalmazó postaláda 12.12 kor. franco külföldre.

Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerárban.

Továbbá a készítőnél:
Rozsnyay Mátys gyógyszerárban Aradon, Szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerárban.

A **Rozsnyay-féle vasas china** bora egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. Magyar édesborral készítve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállítja a versenyt, hanem azokat felül is mulja. Vörösgényeknek különösen ajánlható.

Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban van alkalmazva. 9413

Budapesti RÖSER tanintézet.
Alapított 1853-ban. — Tanulók száma 16.135.

3 osztályu nyilvános felső kereskedelmi iskola.
4 osztályu nyilvános polgári iskola.
Nevelő-internátus.

A volt keres. akadémiaikkal teljesen egyenrangú. Bizonyítványai az egy éves önkéntességre jogosítanak.

Bizonyítványai állam-érvényesek.
Benlakó növendékek részére.

Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig. 9191

Értesítőkivonatot küld: **RÖSER JÁNOS** igazgató,
BUDAPEST, VI., Aradi-utca 10. sz.

Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia
benlakással 100 tanuló részére.

Az intézet felső kereskedelmi iskolai és kereskedelmi akadémiai tagozatból áll.

A felső kereskedelmi iskolai tagozat alsó osztályába a tanulók a középiskola IV. osztályából vétetnek fel s a végzett növendékek a kereskedelmi pályán kívül az 1883. I. t. c. alapján több hivatali pályára is illetékesek s az egyévi önkéntes szolgálatra jogosultak. Évi tandíj 120 korona.

Az akadémiai tagozat rendes hallgatói közép- vagy kereskedelmi iskolában érettségűt tett ifjak. E főiskolai tagozat a ker. szakismeretek mélyebb művelése mellett széleskörű közgazdasági és jogi ismereteket nyújt, nagy súlyt fektet a modern nyelvekre s arra törekszik, hogy hallgatói egy a nemzetközi kereskedelemben, mint a közgazdaság magasabb állásaiban helyőket megállják. A hazai viszonyokra tekintettel fa- és gabonakereskedelmi szaktanfolyamokat tart fenn. Évi tandíj 240 korona.

A benlakás — internátus — a kényesebb igényeket is kielégítő modern berendezéssel s a teljes ellátásért évi 800 korona fizetendő. Részletes programmal szívesen szolgál az igazgatóság.

FÖLDES-féle 9353
MARGIT-CRÈME

gyorsan és biztosan ható szer szepit, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindenféle bőrbaj ellen. Rögön hat.

Zeirtalan. Ártalmatlan. Kapható mindenütt.
Ára 1 korona.

Készíti: **Gutori FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész Aradon.

Főraktár: **Török József** gyógyszerárban Budapest. A közönség megtévesztését célzó utánzatoktól óvakodjunk.

Telefon 15-56. Alapított 1878.

Lawn-Tennis **Lawn-Tennis** **Lawn-Tennis**

Képes árjegyzék kíváncsra

Seffer Antal
ipartelepe és angol sportjátékok gyári raktára
Budapest, Károly-utca, boltszám 12 (Központi városi épület).

Függőágyak, Fekő, ruhafüggetek, Lóhalok, Zsákok, Hálók, kármolyölők, Ponyvák.

Nyári és őszi évad 1902.
Valódi brünni szövetek.

Egy 3.10 m. hosszú frt 2.75, 3.70, 4.30 jó szövetnek, mely teljes férfiföltényt (kabát, nadrág és mellény) ad. ára csak frt 10. — legeslegjobbabb

Fekete szalonöltönyre való szövet 10 frt, valamint felöltőszöveteket, turista-loden, legfinomabb kammingarn stb. gyári áron szállít a lelkisimító és szolidnak elismert postógyári raktár

SIEGEL-IMHOFF Brünnben.

Minták ingyen és bérmentve. Mintaszertint szállítást kereskedve. A magánrendelők előnyei igen nagyok, ha a szöveteket egyenesen a fenti cég gyárhelyén megrendelik.

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által. Ratió gyógyszerárakból Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomának szilárdságát biztosítja. Egy üvege ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: **Török József**, Budapest. Király-utca 12. sz. 9408

Általán elismert diétet-cosmet szer (be-doraszálásra az izmok és idegek erősítésére.)

KWIZDA FLUID

Kigyó-jel

TOURISTA-FLUID

Erősítés és erőmegújítás céljából eredménytelenségig használják az összes turisták, kerekpárosok és lovagló nagyobb csapatok után.

ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/2 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLER

Valódi csak lóni nedvességgel. Kapható az összes gyógyszerárakban.

KREISAPOTHEKE KORNÉUBURG BECS mellett.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerárban, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv.-társ.
Irodái: VI. ker., Andrássy-ut 5. (saját házában). 9376

Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyveknél és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adót az intézet fizeti. Leszámlított váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra. VÁLTOZLETE megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-1-ig, délután 3-1/2-ig.

Magyar kir. osztályosjegyek főelárúró helye IV., Ferenczyk-tér 2. szám. Kézi zalogüzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenczyk-tér 2. és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8. sz.
Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.

Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik. 9517

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9404
csipke, vegyeszeti tisztító- és műtéstő-intézete megnagyobbított erőművi szőnyegporló és szőrmearú megővő-intézettel. — Megbízások átvételnek:

VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő fióküzletekben: IX., Calvin-tér 9. V., Harmineczad-utca 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. Telefon 57-08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57-08.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

Gyárt nagyban elárúrára kiváló és új csipkeket

A leghíresebb családi dobozokat és díszdobozokat (levélpapírok, és borítékok), névjegylapokat, gyászlapokat, gyászleveleket, papírt, gyászjegyeket. Saját gyártmányú fémcsapokkal ellátott rajz- és tolltartókat, szőrmearú csipke és torta-papírokat, továbbá papírtányérokat, plakátcsipkeket és különféle szőrmearú dobozokat.

Állandó kiállítás a fenti csipkekből a városligeti iparosarnokban megtekinthető. 9307

30. SZÁM. 1902.

BUDAPEST, JULIUS 27.

49. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyszéves 24 korona
POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félre — 12 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egyszéves 16 korona
egyszéves 8 •
A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egyszéves 10 korona
egyszéves 5 •
Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vettől is eszotoland.

A CETINJEI NASZ.

Levél Montenegróból.

FÉNYES LAKODALMAT ülték e hó 12-én Montenegro fővárosában, Cetinjében. Miklós fejedelem másodszületett fia, Mirko herceg esküdt meg **Konstantinovic** Natáliával, Konstantinovic Sándor volt szerb gárdaezredes leányával, a kivel egy évvel ezelőtt Nizzában ismerkedett meg. Mirko herceg nemrég mult huszonhárom éves, Natália hercegné pedig ez évi decemberben tölti be huszadik évét.

A nászra nagyszámú, díszes vendégsereg gyűlt össze Cetinjébe. Az olasz király és a török szultán külön képviselőket küldtek; a többi európai hatalmakat pedig Cetinjében lakó követeik képviselték. Csak éppen Szerbia nem képviseltette magát az esküvőn, noha a Konstantinovic-családot rokoni kötelékek fűzik a szerb királyi házhoz.

A **Konstantinovic**-család s a rokonság, **Bogisievics** Milán volt miniszter (Sándor király rokona) és neje, **de Potiere-Poliers** György szófiai osztrák-magyar konzul, **Lahovary** Jean konstantinápolyi román követségi attasé, valamint gróf **Zichy** Jenő az esküvőt megelőző napon hagyták el Raguzát, a Konstantinovic-család lakóhelyét. Velük ment e sorok írója is. Raguzától Cattaróig gyönyörű verőfényes napon utaztunk. A cattarói öböl-menti lakosság mindenütt kendőbogatással üdvözölte a menyasszonyt vívő hajót. A kikötőbe megérkezve, a reánk váró udvari kocsihoz ültünk s neki hajtattunk az óriási hegy serpentin-útjainak. Úgy három óraker délután értük el a hegy derekát s a montenegrói határt. Már messziről élénk zászlóbogatás és zsivírozás fogadott bennünket, a határoszlopnál pedig **Danilo** trónörökös fényes csoport élén üdvözölte a menyasszonyt és a vendégeket.

Nyegus-ba, Miklós fejedelem születési helyére érkeztünk, a falu közepén templomszerű lomb-sátor volt fölállítva, melyhez mohával és virággal behintett út vezetett. A sátor előtt **Danilo** trónörökös, **Petrovics** Bozsó miniszterelnök, a vojvodák, szerdások és tisztek a legnagyobb díszben fogadták a vendégeket. A sátorban oszonna várt bennünket. Mialatt az oszonna tartott, a férfiak a kólót járták a sátor előtt. A sátorból Miklós fejedelem szülőházába (a képen az országútról jobbra a második ház) hajtattunk, ahol **Danilo** trónörökös teával kínálta meg a nőket.

MIKLÓS, MONTENEGRÓI FEJEDELEM.

MILEVA, MONTENEGRÓI FEJEDELMÉNÉ.

KONSTANTINOVICS NATÁLIA, MIRKO HERCEG NEJE.

MIRKO, MONTENEGRÓI HERCEG.

Gulli cetinjei fényképe.

A FEJEDELEM FIAIVAL, A MINISZTEREKSEL ÉS A TISZTIKARRAL A SZENT PÉTER-KOLOSTORBÓL A KONAKBA MEGY.

Rövid időzés után *Cetinje* felé folytattuk utunkat. Gyorsan haladtunk lefelé s pontban hat órakor *Cetinje* alá jutottunk. A város előtt, ép úgy, mint végig az egész országúton, vörös borral és pezsgővel telt palackokkal a kezükben állt a lakosság. Pár perc alatt egy kicsiny emeletes ház elé értünk, melynek ajtaja előtt *Mirko* herceg, *Miklós* fejedelem és *Mileva* fejedelemasszony fogadta a vendégeket. A kicsiny ház a Konstantinovic-család lakásául szolgált, miután a konak szűk volta miatt más-hová kellett a vendégeket elszállásolni. A város egyszerű főutcájára előtt diszkapú volt felállítva. A házak mind fel voltak lógóztatva, este pedig tűzijáték és kivilágítás volt.

Macchio báró osztrák és magyar követ, a kinek *Zichy* gróf volt a vendége, nagy magyar lobogót tűzetett ki az osztrák lobogó mellé.

Montenegró kicsiny fővárosába ezrével tödult az ország népe, mind festői szép nemzeti ruhában. A montenegróiakon kívül voltak ott albánok és törökök is nagy számban s ez a tarka tömeg folyton hullámozott *Cetinje* utcáin, lelkesen zsvívozt és énekelt. A fejedelmi konak mögött levő parkban és a piac téren telepedett le a nép, melyet ugyancsak a fejedelem látott vendégül.

Az esküvő napján már alig lehetett *Cetinje* főutcáján végig menni. Ember ember hátán volt, különösen a fejedelmi konak előtt levő teret lepték el a kíváncsiak.

Az esküvő előtt *Danilo* trónörökös egy zászlós és négy szárnysegéd kíséretében kocsi-ra ült és a menyasszony lakásához hajtatott. A násznép a fejedelmi konak előtt várakozott. A násznagy tisztet a hetven éves *Plamenac* Hija hadügyminiszter vállalta el.

Mielőtt a menyasszonyt a konakba hozták volna, *Mirko* herceg és *Plamenac*, a katonaság sorfala közt gyalog a kápolnába mentek s ott az ikonosztáz előtt helyet foglaltak.

Nem sokára megjött *Danilo* trónörökös *Natália*-val, a menyasszonnyal. Utána az örömszülők és a rokonok.

Miklós fejedelem és *Mileva* fejedelemasszony a kocsihoz léptek és ott fogadták a menyasszonyt, annak szüleit és rokonait. *Natália* hercegnőt, — a kin fehér atlasz ruha volt, hosszú uszálylyal, melyet két tiszt vitt utána, — *Danilo* trónörökös kezén fogva vezette a kápolnába. Utánuk *Mileva* fejedelemasszonyt *Konstantinovic* ezredes, *Konstantinovic*né *Miklós* fejedelem vezette; ezután *Milica* trónörökös, *Xénia* hercegnő, *Bogicsievics*ek, a miniszterek, vajvodák és nagyobb rangú tiszték következtek feleségükkel, a kik mind nemzeti diszruhában voltak.

A kápolnában időközben megjelentek az idegen kormányok képviselői, a főpapok s előkelő vendégek. Általános feltűnést keltett *Zichy* Jenő gróf fényes díszmagyar öltözetében. Mikor alak-

ját megpillantotta a tömeg, minden oldalról fölhangozott a zsvívo.

A szertartás, melyet *Mitrofan* metropolita végzett, tovább tartott egy óránál. Huszonegy ágyulövés jelezte az esküvő befejezését.

A kápolnából való kivonulás remek látvány volt. *Mirko* herceg karonfogva *Natália* hercegnőt, lassú menetben, a násznéptől kísérvé, a fejedelmi konakba tértek, miközben a katonaság a néppel együtt mindvégig lelkesen zsvívozt.

A fejedelmi konakot még *Danilo* fejedelem építtette. Szerény, egy emeletes épület. Magas földszintjének egyik oldalán a szolgaszemélyzet lakik, a másik oldalon az államtanács ülésterme van. A fejedelmi-család az első emeleten lakik; ott van a fogadó-terem is, drága keleti szőnyegekkel borítva s az európai fejedelmek arcképeivel ékítve.

Az ifjú házaspár az első emelet termeiben fogadta a rokonság, a miniszterek s a diplomácia tagjainak üdvözlését. Délután pedig a tisztikar, a tisztviselők és a hódoló nép felvonulása következett.

A fejedelmi konakban tartott fényes estély rekesztette be a nászünnepélyt. *Miklós* fejedelem, *Mileva* fejedelemasszony, *Danilo* trónörökös és *Mirko* herceg a legszívesebb fogad-

tatásban részesítették a vendégeket, a kikkel kezét szorítva, hosszasan elbeszélgettek.

A bemutatást táncz követte, mely azonban a nagy hőség miatt nem tartott sokáig. Tizenegy óra után a fejedelmi pár visszavonult s a vendégsereg is eloszlott. Csak künn a parkban s a kaszárnya előtti téren vert sátrakban mulott a nép késő éjjelig.

Az esküvőt követő napon még volt némi élet az utcán, de a nép zöme már szétoszlott, hazament, hogy félbeszakadt munkáját tovább folytassa. Az idegenek egy része *Cetinje* csekély nevezetességeit látogatta meg.

A konaktól két-három percnyire van a Szent-Péterről nevezett kolostor, melyben annak előtte a vladika uralkodók laktak. Ma *Mitrofan*, Montenegró metropolitája lakik benne. A fejedelmi család nagyon gyakran zárándokol a kolostorba, mert falainak tövében, diszes kriptákban pihennek a fejedelmi-család elhunyt tagjai.

A kolostor alatt van a régi fejedelmi palota, melyet egy nagy billiárdterem után „*Biljar*”-nak is neveznek. Ma a miniszteriumi hivatalok, az államnyomda és iskola vannak benne elhelyezve.

Pár évvel ezelőtt színház is épült *Cetinjében*. Állandó színésze azonban nincs; csak akkor játszanak benne, ha külföldről érkeznek szerb, olasz vagy orosz színészek.

A kicsiny, alig 1300 lakost számláló fővárosnak van még a fejedelmi konakon kívül egy pár említésre méltó épülete. Így a város elején az osztrák-magyar és az orosz követtség, valamint *Danilo* trónörökös új palotája. A város éjszaki részén, a hegy tövében húzódik el a kaszárnya; ettől délre, gyönyörű magaslaton emelkedik az új kórház. Azonkívül említésre méltó a *Cetinje* nagy szálloda, mely *Miklós* fejedelem tulajdona s tekintélyes jövedelmet hoz.

Mirko hercegnek még nincs saját palotája *Cetinjében*, hanem a *Podgorica* melletti *Krusevác*on van egy szép nyaralója, a hova majd visszavonul ifjú nejevel, ha országos körútját befejezi.

Ivánovic József.

SZÉP IDŐK.

Tündöklő fényben ég a nap sugára,
S a nap sugarban játszi pillék szállnak,
Madár csattog s a szellő hízelegve
Tesz vallomást az ingó rózsaszálnak.

Boldog minden az átható derűtől
És önfelédten él a szerelemnek...
Míg egyszer ám a mélylő szemhatáron
Goromba arcú barna felhők kelnek.

MIRKO HERCEG A TÖRÖK SZULTÁNTÓL KAPOTT ARAB MÉNNEEL.

MONTENEGRÓI KÉPEK.

A nap sugára fátolt ölt magára,
Játékos pillék mentő helyre bújnak,
Madár elhallgat s szellő és a róza
Átengedik maguk' lemondó búnak.

Mogorva felhők felmorgognak durván,
S a természet bús zokogásban tör ki...
De egy-két perc, és vége a borúnak:
Szemét a síró mosolygva törli.

Bávos szírvány édes biztatással
Vidítja fel a csüggedt kis lépéket,
Madár felcsattog s szellő róza keblén
Lopott illattal lengi át a léget...

Ó szép idők, ó ifjúság világa
Sugár, ézengés, ó, hogy elmúlótok!
Szürkén borongó őszi napjainkban
Mint egy álomra nézünk vissza rátok.

K. Lippich Elek.

RÓZSALOMBOK ÁRNYÉKÁBAN...

Rózsalmok árnyékában
Olvasgatom leveled,
S míg betűzöm, ellepik a
Hulló rózsalevelek;
Betűidből a lelkebben
Olvasok én, édesem!...
Rózsaszirmok szálldogálnak,
Hulldogálnak csendesen.

Langyos szellő halkan surran,
Mégismitja homlokom,
Ifjúságod bújájában
Egyre rólad álmodom:
Rajtam felelt tekinteted
Kész menyország énnem...
Rózsaszirmok szálldogálnak,
Hulldogálnak csendesen.

Kis házatok erdő szélén
Bizalmasan integet,
Vadvirágot szedgetek
Gondolatban ott veled,
S kakukkmadárt kérdezgetem:
„Meddig lesz hű kedvesem?”...
Rózsaszirmok szálldogálnak,
Hulldogálnak csendesen.

A tornáczon, holdas estén,
Bácsúztatunk éjfélig,
Kéz a kézben, haj! az idő
Olyan hamar eltelik!
S ha elválnak, még sokáig
El nem alszom s tán te sem?...
Rózsaszirmok szálldogálnak,
Hulldogálnak csendesen.

Olvasgatom — egy megfakult,
Rég elszárgult levelet;
A ki írta, tudom, az is
Réges-régen elfeledt;
Ifjúsága bújájában
Fel már többé nem lelem...
Rózsaszirmok szálldogálnak,
S mind lehullnak csendesen.

Albert József.

AZ UTOLSÓ VALLOMÁS.

Elbeszélés.

Irtá Zöldi Márton.

A büntető gyakorlat azt igazolja, hogy az őszinte vallomás ritkább a fehér hollónál. A valóság — vagy jogásznyelvén: a tárgyi tényállás — javarészt eltorzulva, hazugságokkal tarkítva kerül a bíróság elé. Igaz vallomást rendszerint csak a haldokló rabok tesznek az életösztön kialsávása, utolsó pislogása között.

Ez eléggé érthetővé teszi azt az izgalmas érdeklődést, mely a nagy fegyintézet igazgatójának szögletes, májszínű arcán tükröződött, mikor az egyik fegyházor katonásan jelentette, hogy a nagybeteg Illés Ferkó juhász, ki a rab-kórházban fekszik, vallani kíván.

Az igazgató gyorsan rendelkezett. Ilyenkor minden percznek kétszeres értéke van. Emlékezett, hogy egyszer egy haldokló rab ilyen esetben csüfül cserben hagyta. Meghalt. Nem győzte hát most bevárni a hivatalos nekikészülődést a vallomás felvételére. Sietve ment át az ellenőrhöz.

— Tessék tollat és papírost venni. Egy haldokló rab vallomást akar tenni. Ön fogja a vallomást felvenni. Tudja, hogy ilyenkor minden szónak mekkora fontossága van. Különösen a neveknek. Siessünk! Nem szükség kardot kötni. Semmi czerimónia.

A két úr elindult. Az igazgató elől. A hosszú folyosón úgy neki iramodtak, mintha valakinek, a ki nagyon rászorult, sürgős segítséget akarnának nyújtani.

A kórházi szobában ott találták az öreg fegyházai orvost. Az igazgató tudakolta a beteg rab állapotát.

— Elég kutyául van, — válaszolt az orvos, miközben új hideg borogatást tett a halkan libegő beteg fejére. Az ellenőr elhelyezkedett írószereivel, az igazgató a beteghez fordult:

— Vallani akar, fiam, könnyíteni a lelkén?
— Igen, — nyögött a beteg, — haláloamat érzem.

— Ugyan no...

Az igazgató valami megnyugtatófélet akart mondani, a mi ilyenkor szokás, de hirtelen abba hagyta. Ha nagyon felbiztatja, még megdondja a dolgot és elhalasztja az utolsó vallomást. Aközben esetleg meghal, mint az a másik, s magával viszi a kétségteletű fontos bűnügyi titkokat. Azért emigy folytatta:

— Hát csak könnyítsen a lelkén, barátom, egyszer mindnyájan meghalunk. A doktor úr majd szól, hogy mikor pihenjen...

— Mindegy már nekem, — mondotta a beteg ember, nyelvél megnevesítve cserepesedő ajkait. — Elmondom úgy, a hogy történt, hadd tudják meg az igazat.

— Nagyon helyes, — bólogott az igazgató, aztán odaszólt az ellenőrnek: jegyezzen pontosan.

A beteg juhász fejbubájára tolt a borogatást s nyoszörögve a könyökre támaszkodott. A kórházi teremben a három hivatalos emberen kívül csak egy vén rab volt még, ki az ablak föléli ágyon fektűt a falhoz fordulva, mint a kit nem érdekel semmiféle vallomás, se első, se utolsó.

— Hát az úgy történt, — kezdte a juhász, a pusztai emberek nyugodt, fontolgató hangján, — hogy én nem a magam szántából ütöttem le azt a zsandárt, a ki a postakocsit kísérte, fel voltam rá bízta. Egy rossz embernek a felesége bízta rá.

— Persze, persze, — jegyezte meg az igazgató biztató hangon.

— Az az asszony lánykorában a szeretőm volt. Aztán elhagyott, másé lett. Nem haragudtam érte, pedig nagyon szerettem, maig is szeretem. Hiszen ha nem szerettem volna, nem itt pusztulnék el rabságban, szobában.

Az orvos megtörölgette verejtékes homlokát. A nehéz beteg ember folytatta:

— Mert úgy tessék érteni a tekintetes uraknak, hogy én pástorember voltam Kis-Kúnságban. Egy éjszaka nagyon neszelték a kutyák. Ki járhat a karám körül? Felkeltem szétnézni. Hát ő volt, a régi szeretőm. Úgy jött loppal, sötétben. Messziről jött, az út megviselte. Mondtam neki, hogy telepedjék le a subámra. Nem tudtam, mi jártaiban van, de azt hallottam, hogy az ura nem igaz ember. Szegény legények beszélték, a kik sokszor odajárnak szalonát sütni a pástortűzhöz. Olyankor szó esik az ösmerőskörről.

A beteg abba hagyta, faldoklásba menő köhögés vett rajta erőt. Az igazgató nyugtalankodott, hallotta, hogy ilyen rohamok néha megölik a beteget. Kár lenne... De az aggodás felesleges volt. A juhász ziháló melle lecsöndesedett. Folytatta a mondanivalóját:

— Hej, tekintetes jó urak, sok csúf, fergeges éjszakát éltem a kúnsági homokréten, de olyat soha. Pedig a csillagok tisztán állottak, a szél a gyöngye fűszálaknak a derekát se tudta meghajlítani. A lelkemben volt a háborúság, a felfordulás. Az asszony arra ösztönözött, hogy öljem meg a zsandárt. Sokáig nem vállaltam, szabadkoztam. Mondtam neki: nem bántott engem a zsandár soha, apja, anyja volt annak is, mint nekem, mért nyúlnék hozzá káros szán-

dékkal? De hiába, levett a lábamról. Elmondta, hogy az ura már felbérlette a tisztaháti juhászt, az a postakocsissal fog elbánni, én csak a zsandárt költöztettem föbe számárhátról, az országúton, szürkületkor... Úgy is történt...

Az orvos közbeszólt:

— Ferkó, nagyon emelkedik a melle, jó lesz a többi későbbre halasztani.

— Már csak elmondom egy végbe, megköny-nyebbül a lelkem...

— Úgy, úgy, — biztatta az igazgató, — jobb az ilyesmin tülesni.

— Hát megtettem az asszony kedvéért: leütöttem a zsandárt az ölmos pástorbottal, úgy bukott le holtan a nyeregéből az istenadta, mint a zsák.

— Egy ütéstől? — kérdezte az orvos akaratlanul.

— Untig elég volt szegénynek. De a másik juhász, a tisztaháti, elhírtelenkedte a dolgot. Pisztolyt sütött a postakocsisra, de nem találta. A postakocsis se volt rest, katonaviselt ember volt, fegyver is akadt nála s úgy ledurrantotta a juhászt, mint a nyulat. Az is úgy bukott le a szamaráról, mint a zsandár a lováról. Úgy látam, mint most az urakat.

— És a postakocsis? — kérdezte az igazgató.

— Közé csapott a lovaknak s úgy elvágta-tott a szekérről, hogy csak úgy porzott az országút.

— És maga?

— Már mint én? Hát én bizony a rétnek fordítottam a szamar fejét, aztán virradatra haza kerültem a karámba. Harmadnap értem jöttem, bevittek, előbb halálra ítélték, aztán időre, tizenöt esztendőre. Most telt le belőle nyolc.

— Jó, jó, mondotta az igazgató nyugtalanul fészkelődve, nem erre vagyok én kíváncsi, hanem arra, hogy mi lett a felbújtó asszonyból, meg az urából?

— Azt én nem tudom, hírtük se hallottam azóta.

— Igen, de barátom, — szólt az igazgató — nekünk tudnunk kell, hogy mi lett belőlük? Ez a legfontosabb. Mondja meg tehát, hogy hívták az asszonyt, hol lakott?

A rab tévóváza járatta lázas szemeit. A lélegzete nagyon akadózott.

— Az asszony? — kérdezte.

— Az, az, annak a nevével kell tudnunk. Az a fő, érti barátom? Ezen a nyomon indulhat meg az újabb vizsgálat. Nos, hogy hívták az asszonyt?

— Azt én meg nem mondom, — hangzott a határozott válasz.

Az igazgató felpattant.

— Ejnye, micsoda beszéd már ez? Hát nem érti? Azt pedig meg kell mondania.

A juhász leeresztette a fejét a szalmavánkosra.

— Azt nem lehet, — mondotta, — asszonyra nem vallok.

— Miért? — kérdezte az igazgató szikrázó szemekkel, — miért?

— Mert olyat nem tesz a valamire való ember.

Az igazgatónak táva maradt a szája a csodálkozástól. Micsoda buta lovagiaság ez? Egy pástör, egy rab, egy gyilkos... Hát hallott ilyet a világ? Pedig az igazgató már meg is fogalmazta fejében annak a jelentésnek a bekezdését, a mit felső helyre fog intézni. Ilyesmi után mindig jár egy kis elismerés. És ez most a kútba esik. Rá is förmedt a makacs betegre kíméletlenül:

— Úgy látom, hogy maga silány, rongy ember, a ki még az utolsó perczekben is kertel.

A dühe tovább is ragadta:

— Majd megtanítom én!

Erre már az öreg orvos közbe lépett.

— Most már elég! — kiáltotta. — Nem tűröm, hogy tovább háborgassa ezt a súlyos beteget. Annyit vall, azt valja, a mit akar!

— Nekem ne tessék diktálni, — ágaskodott az igazgató, — tudom a kötelességemet.

— Tudja ám, majd mit mondok...

— Kikérek magamn minden utasítást. Itt én vagyok az úr, tetszik tudni.

Az orvos vállalt vont.

— Jól van, lehet én tőlem akármilyen, de ha abba nem hagyja ennek a beteg embernek a faggatását, akkor én feljelentem a dolgot!

Erre az igazgató nem tudott felelni. Csak az ajtóból kiáltott vissza:

CETINJE FŐ-UTCAJA.

— A többi majd elvégzem én!

A vén rab ott a harmadik ágyon soha életében olyan kellemesen nem szórakozott, mint a két új összekapásán.

A juhász pedig nem sokára úgy felépült a bajából, mintha soha doktort sem látott volna s néhány hét múlva már munkába kérekedett. De az igazgató soha sem tudott rá jó szemmel nézni. Olybá tekintette, mint a ki az igazságszolgáltatást értékes javaktól fosztotta meg, mint a ki őt magát, az igazgatót is meglöpte. A felsőbb hatóság elismerését lopta el tőle.

Egy év múlva a buzgó, törekvő embert át-helyezték egy másik hasonló intézet élére. Az ő helyét az ellenőr foglalta el, ki kijárta a juhásznak, mint jó viseletű rabnak, hogy tizenegy évi raboskodás után föltételes szabadságot kapjon. A szabadság előtt való napon az a vén rab, ki a juhással együtt feküdt a kórházban, megszólította szabaduló társát:

— Hát öcsém, az útra adnék egy okos szót.
— Mi lenne az?
— Csak annyi, hogy össze ne kerülj azzal az asszonnyal, kerüld, mint a veszedelmet.
— Miért?
— Mert rátok lesnek.
— Úgy-e?
— Úgy ám. Baj lesz belőle. Kivált az asszonynak. Beviszik, ott tartják örökre.

NYEGUS, MIKLÓS FEJEDELEM SZÜLETÉSI HELYE.

MONTENEGRÓI KÉPEK.

— Igaza van, Pista bácsi. Fülel mögém rovom az okos szót.

— Hát csak azért mondom.

A kiszabadult fegyenc visszatért a kis-kun-sági sikra s a régi gazdája visszafogadta azon módon. Nem törődött az elmúltakkal. A régi komondorok közül is akadt egy kettő, a melyik farkosóvalva üdvözölte tizenegy év után.

Már három hónapja múlt, hogy otthon volt a juhász. Megint ráborult az éjszaka, mint tizenegy éve, megint lehasalt juhásmódon a bundára s mire elaludt, megint mérgesen megszellek a kutyák.

Hát a mint kinyitja a szemét, ott áll előtte az asszony, mintha el se ment volna azóta. Alig változott valamit az ábrázata.

— Én vagyok, Ferkó... eljöttem...

A juhász majd elnyelte a tekintetével, de csak egy szempillantásra. Aztán felemelte a nagy juhászbót.

— Kotródj innen! — förmedt rá gorombán. Az asszony néhány lépést hátrált, mint a megriasztott állat. A juhász újra megszólalt:

— Hordd el magad!

Az udvari kápolna, a hol az esküvőt tartották.

CETINJE.

A szép bogárszemű asszony tántorogva hátrált ismét néhány lépést. Arca valami riadt csodálkozást fejezett ki. Nem akarta, nem tudta hinni a valóságot. A Ferkó, a ki embert őlt érte, elkergeti! Érezte, hogy ez nem rendes dolog. Azért várt, még remélt.

— Pusztulj innen, mert rád uszítom a kutyákat!

Erre a rettenetes durvaságra az asszony arca fájdalmasan eltorzult, nagyot sikoltott s vad futásnak eredt. A kutyák nagy csaholással utána. A juhász engedte az ebeket egy darabig futni s csak akkor fűtyülte vissza, mikor nagyon közel jártak a libegő szoknyához.

Az asszony eltűnt, a juhász követte tekintetével az irányt s látta egy homokbucza tetején újra megjelenni. Ott megállt, visszanezgett.

Az alakja még mindig karesú.

A juhász melle pihegett, mintha katlan égne belül. Eldobja a botot, utána szalad. Csak egyszer, egyetlen egyszer akarja megölelni, aztán hadd vigyék megint a börtönbe... eltűri... Szalad, nagyokat ugrik, mintha vihar lödítaná előre. De egyszerre megáll, mozdulatlanul, mintha lábai gyökeret vertek volna a futó-homokban.

— Nem lehet, nem lehet, nem kívánhatom a vesztét!

Aztán lassan, vontatottan visszakullog, szétűt a hízlekedő kutyák között, lefekszik hanyatt a bundára, s belemereszi szemét a csillagos égbe...

HAGYOMÁNYOS SZOKÁSOK AZ URALKODÓKNÁL.

Midőn ezelőtt néhány évvel a francia kormány megbízottjai a Tonking francia gyarmat és Khina közti határvonal megállapítása végett Li-Hung-Csang embereivel tárgyaltak, a khinai megbízottak minden áron egy alacsony hegy-lánczhoz ragaszkodtak, mely a francia birtok területén állott. Végre oly előnyös cserét ajánlottak fel, melyet Duprez tábornok, mint a francia bizottság elnöke el is fogadott. Az átadási okmányok aláírása és szentesítése után az egyik mandarin bevallotta, hogy azon esetre, ha a francziák azon kis hegy-láncz megtartásához ragaszkodtak volna, nem csak ő, hanem a többi khinai megbízottak is fejüket veszítették volna. Ugyanis az a hegy-láncz Khinában a *«hét thea-hegy»* elnevezése alatt ismeretes. A khinai uralkodó család használatára szolgáló theát ott természetképpen s annak minden szál levelét szigorú őrizet alatt egyenesen Pekingbe küldik. Az uralkodó család tagjain kívül halálbüntetés terhe alatt abból a theából senki még egy csészére valót sem kaphat. Li-Hung-Csang az özvegy császárné parancsára a biztosoknak meg is mondta, hogy a hét thea-hegy helyett a francziáknak akár egy egész tartományt is ígérhetnek, ha pedig nem sikerülne a hegyet megtartaniok, a hóhér bárdja alá kerülnek.

MIRKO HERCEG ÉS NEJE AZ ESKÜVŐ UTÁN A KONAKBA MENNEK.

MIRKO HERCEG NÁSZNAGYÁVAL, PLAMENACZ HADÜGYMINISZTERREL AZ ESKÜVŐ ELŐTT AZ UDVARI KÁPOLNÁBA MEGY.

Nem kevésbé szeszélyes még néhány ázsiai fejedelem. Így például a *siámi király* számára egy különös dohányt természetnek, melyből egy láb hosszú szivarokat csinálnak. A legnagyobb kitüntetés, melyben *Csulalongkorn* valakit — legyen az benszülött vagy idegen — részesít, abban nyilvánul, ha az illetőnek egy ily szivart ad. A világhírű siámi zafr-bányákban talált drágaköveket legott *Csulalongkorn* királynak kell bemutatni, ki azokból néhányat kiválaszt, de értéküket becslük szerint ki is fizeti.

A *perzsa sah-on* kívül Perzsiában senki fehér lovon nem járhat, sem kocsiba nem foghat. A sah fehér hintólovainak farka skarlát pirosra van festve.

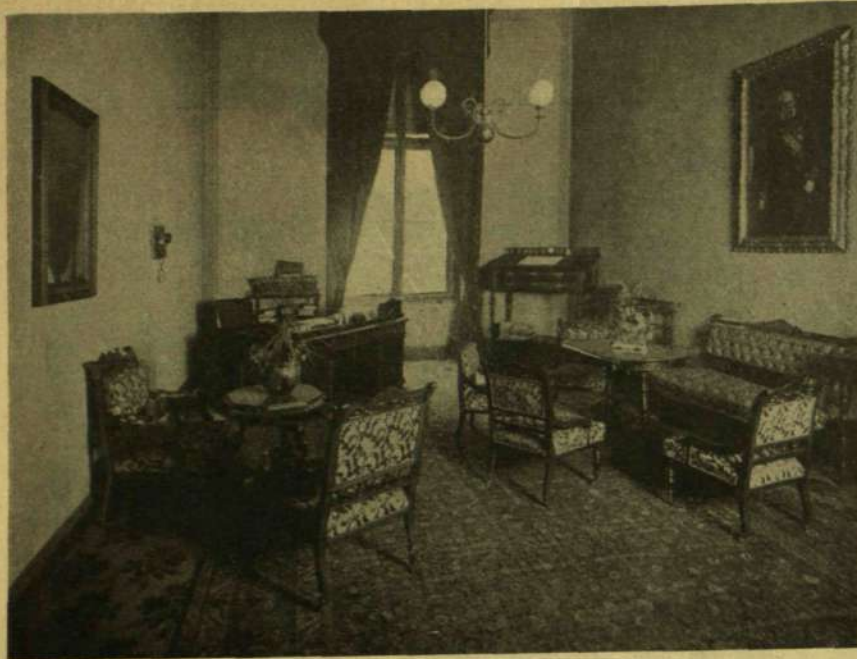
Menelik abessziniai király bal fülében egy aranybafoglalt pompás gyémántot visel. Ez azt jelenti, hogy a fülbevaló viselője királyi ivadék és elefántot ejtett el. Abessziniában csak azok viselhetnek magukon bármily formában aranyat, kik az uralkodóval rokonságban vannak.

Valamint a khinaiak, úgy *Madagaszkár* sziget lakói is nagyon szeretik a papír sárkány játékot. Maga a király és a királyné ezt a sportot nagyban üzték. Az utolsó uralkodó, *Ranavaloa* királyné azt a törvényt, mely szerint senki sárkányát magasabba nem eresztette, mint a királyné, szigorúan megtartatta és a hórak királynéjuk eme különös szeszélye előtt mindig meghajoltak.

NÁSZVENDÉGEK ÉRKEZÉSE A CETINJEI KONAKHOZ.

KÉPEK MIRKO MONTENEGRÓI HERCEG ESKÜVŐJÉRŐL. — Gullifénykép után.

A HÁZ-ELNÖK DOLGOZÓ-SZOBÁJA.

MINISZTERI SZOBA.

A SÁNDOR-UTCZAI ORSZÁGHÁZBÓL. — Erdélyi fényképek.

idejében a tóba bocsátott óriási nagyságú pontyokat és csukákat foghat. A csáron kívül országúton vágatva senki sem lovagolhat. A mostani csár ezen előjogát elég gyakran gyakorolja.

Az angol királyi család hagyományos előjogaival ritkán él. Így például, a király az egész országban ingyen járhatna, vizért és légszuszért fizetnie nem kellene, de már Viktória királyné az általa használt kőszíjakat rendesen fizetett s a viz- és légszusz-társulatok számláit is pontosan kiegyenlítette. Ellenben a királyi háztartás személyzete által elkövetett kisebb kihágásokat mindig a palota úgynevezett „zöld asztala” intézi el a nélkül, hogy abba a polgári hatóságok bele szólhatnának. Továbbá az uralkodó végrendeleteit senkinek sem tartozik bemutatni. Ezért az örökösökön és egy vagy két meghitelt hivatalnokon kívül senki sem tudja, miképpen intézkedett Viktória királyné is óriási vagyonáról.

KÖLTÖZÉS A RÉGI ORSZÁGHÁZBÓL.

Az országgyűlés költözködik. Elhagyja régi otthonát, az újabb magyar történet legfőbb eseményeinek színhelyét mind a két Ház, hogy hivatalának megfelelő díszszal épült új hajlékába vonuljon be. A főrendek házában nem is volt külön palotája; a Nemzeti Múzeum épületében húzta meg magát. Vendég volt ott és most először tesz szert önálló háztartásra. Könnyű megválnia régi helyétől: kevés holmit visz magával.

Egészen más a képviselőház esete. Nagy dolog annak elköltözködni abból a kedves, meghitt fészekből. Odahaza volt eddig is az ideiglenes hajlékban. Otthonosan mozgott a Sándor-utcai kis palota helyiségeiben, hol kissé szűköskén, de annál feszélytelenebbül érezte magát. Bizonyos korlátolt kényelemnek örvendett, a melyhez 36 éven át nem volt valami nagy áldozat alkalmazkodni. Házikabátban járt és ritkán jutott eszébe, hogy neki folyton-folyvást nagydráknak kell lennie.

Csak a harmas kapu közepén őrt álló portás viselte magán az ünnepesség színt. Az ő ezüstszínes díszmagyarja és a méltóságát jelképező hatalmas bot a kezében imponált kifelé. De már egy léppel beljebb a t. Ház postája — egy piciny kis zűg a Sándor-utczára néző egyetlen ablakával — beillett volna akármelyik vidéki mezővároskába, olyan szerényen húzódott meg ott a nagytékintetű férfi közelségében. Az érkező honatyák itt köszöntöttek először egymásra jó napot, itt cserélték ki nyomban a legfrissebb híreket, innen továbbítottak a kerületbe egy-egy fontos táviratot, meg egy-egy biztató választ a t. választók és egyéb megbízók kezéhez. (Egyik képünk a régi t. Háznak ezt a kicsiny, de nagy forgalmú helyiségét tünteti föl.)

Az előcsarnokban és az előtte elhúzódó folyosóval szembe eső részen a képviselők ruhátára

helyezkedett el. A nagy sürgés-forgásnak, a mely itt annyiszor megújult, most alighanem örökre vége. Ennek a légvonatnak, sötét helyiségnek két felét a Ház telefon-fülkéi foglalták el. A baloldali az újságírók állandó tanyája volt; innen mondták be jelentéseiket még az ülés folyamán szerkesztőségüknek. A két szál telefon heves ostromokat állott ki tőlük. A jobboldali, két részre osztott fülkében is sűrűn fordultak meg a hírlapok tudósítói, mert innen kellett a vidékkel beszélniük. De itt mégis a honatyák voltak többségben a két telefonszék-reny körül. A távbeszélés titkát sok képviselő itt tanulja meg először. Ezért külön személyzetre szorult a Ház, hogy a telefonszolgálat akadálytalanul menjen végbe.

Az előcsarnoktól balra terjedő folyosó vezet abba az egyszerű helyiségbe, a hol az Elnök tábornoka: a Ház jegyzői, valamint az elnöki osztály hivatalnokai tartózkodtak. Itt szokott összejönni ülés előtt a képviselők egy-egy kisebb csoportja, ide lehetett ülés közben is egy kis bizalmas beszélgetésre híborítatlanul elhúzódní. A volt elnökök arcképeivel díszített terem csöndjét sokszor csak az öreg Podmaniczky Frigyes báró halk lélekzetvétele szakította meg, a ki rendszeren itt pihente ki az aggkor fáradalmait. Innen, az elnöki osztály ezen helyiségéből csigalépcső visz az emeletre, az elnök hivatalos helyiségeihez, hova a előcsarnokból is föl lehet jutni ugyanazon a fölépcsőn, mely a karzatokhoz vezet. Ide gyülekeztek az elnöknel tisztelő küldöttségek s itt keresték föl az elnököt nevezetes alkalmakkor a miniszterek, képviselők és mások. Az országos politikának nem egy fontos kérdése ezekben a termekben dőlt el, kivált Szilágyi Dezső alatt, a ki az elnöki székből is érvényesítette nagy befolyását a politika intézésére. A csigalépcsőn a jegyzők szobáján át jött le az elnök ismét a Házba s úgy vonult be élükön a tanácskozó terembe az ülés megnyitására.

Ennek a folyosónak jobb oldali részét, az elnöki osztálynak megfelelő helyen, a Háznak másik főmértéksége, a háznap tartotta, sőt tartja még e perczben is megszálva. Neki is egész hivatalával két szérény szobában kellett szorongan, melyeknek falait a volt háznapok arcképei díszítették. Az utóbbi 10 év alatt Csávossy Béla viselte a háznapjait méltóság terheit mindenkinél teljes elismerésére. A közönséggel, közte sokszor a legelőkelőbb külföldi látogatókkal, valamint a Ház belső rendjével összefüggő tennivalók sokaságát az ő buzgalma és tapintata mintaszertzen intézte. A neki alárendelt nagy személyzet élén Dessewffy Arisztid háznapjait titkárbán találta meg hivatott segédjét. A háznapjait hivatalban bemutatott képünkön Csávossy Béla háznapjait, Dessewffy titkár és Farkas János főteremtőbiztos alakjai láthatók.

A baloldali folyosó sarkában húzódik meg a ház pénztára; ennek egyik helyiségét, az ellenőri szakaszt, egyik képünk mutatja be.

E folyosón, a hol a tanácskozó-terem főbe-

járata van, az utolsó ajtó a miniszterek külön helyiségébe nyílik. Ez a két szoba volt a vágyak kikötője és a remények mezeje. Itt fogadták a miniszterek a sűrűn kopogtató honatyákat és a tőlük vezetett küldöttségeket az ülések folyamán. Fiók-minisztertanácsok és egyéb bizalmas értekezletek gyakran folytak le itt ezekben a termekben. A jártasabb vagy befentesebb alakok itt várták meg a távozó minisztereket, hogy kíséretükhöz csatlakozzanak vagy elállva a védtelen miniszternek útját, fölös gondjai tetejébe még valamit adjanak, jobban mondva kérjenek. A miniszteri szobákat mutatja be egyik képünk.

Itt a baloldali folyosón, a főbejárat körül, itt pezsgött a Ház élete mindenkor a legzajosabban. Kormánypart és ellenzék kavargott együtt. Aheves viták hangulata sokszor kicsapott belülről ide is. Ember emberhátán tolongott nem egyszer; a benn kezdett harcokat kivitték a folyosóra s az ádáz ellenfelek farkasszemet néztek egymással, egymásnak veszélyes közelségében. Ez a közelség és összetorlódás sok esetben lett egy-egy politikai affér szülőkévé. Ilyenkor természetesen az újságírók is igyekeztek a helyzet magaslátára emelkedni s az ügy előzményeiből semmit el nem szalasztani. Ez volt az ő folyosójuk is. A teremben jobbra és balra az elnöki emelvényről elhelyezett két újságírói karzat ide on-totta ki népét a szünetek alatt. Elénk csoportok taglalták itt a nap eseményeit: képviselők, újságírók, gyorsírók és vendégek, a kik sohasem hiányoztak a folyosón. Ezek különösen olyankor jelentek meg számosabban, mikor valamely mandátum megüresedett. A mandátum fénye csalta oda őket, mint a lepkét a lámpavilág. Többszörre ők is leétek, mint a lepkék; de ez nem riasztott vissza másokat, hogy újabb alkalommal helyükbe ne lépjenek...

Most majd elcsendesedik a folyosó. Néma lesz az étkész is, ott a miniszteri szobák tözsom-szédságában. A vidám büffelhölgyek helyét talán hivatalos iratok zordon tömegei és mogorva bürokraták fogják megszállani.

Az olvasó-terem, szelétben fölállított könyvtárszékényeivel (ezekből a folyosókra is jutott) leginkább mutatta a hely szűkét a régi házban. Ez a terem — másnak hiányában — társalgóul is szolgált. Olvasni és írni, a sokszor zajos vitaközlések közt, bizony nem volt épen a legkellemebb. A jószándék és buzgóság azonban túltette magát az akadályokon. Csak megvontunk valahogy.

A nagyon látogatott olvasó-, író-, társalgó-, könyvtárpótló helyiséget, mely a folyosónak hátsó részén van, egyik képünk örökíti meg. Nincs benne már semmi élet, csak a pusztaszekek és asztalok tűnődnek búsan a régi dicsőség emlékein. A bútor nem kell az új ország-háznak, az itt marad mind, csináljon vele a főváros, a mit akar.

Még ott van régi helyén és teljes pompájában a Háznak úgynevezett nagyirodája, a mely pedig elég kicsiny. Regele főigazgató szobájával

együtt mindössze három helyiség. Ottan dirigálja Tassy igazgató az ő kis csapatát. Ezek is hurozkodnak: a sok jegyzőkönyv, irat és napló, a Ház multjának emlékei, gondos munkát követelnek. El az új, tágasabb, fényesebb otthonba!

A jobboldali folyosón, egykor a nemzeti-párt, most a néppárt és a nemzetiségiek folyosóján a t. képviselő urak toilette-szobája és a kis elfogadóterem van elhelyezve. Azaz csak volt az, a mi volt. Hogy mi lesz belőlük ezután, annak Isten a tudója és Isten után Márkus, a főpolgármester.

Üres lesz a könyvtár is az emeleten; az ezernyi ezer kötet szebb tanyát lel az új Házban. Kivonul mellőle a naplószerkesztőség, a hol Endrődi Sándor és segédei munkálkodtak, meg a gyorsírói fűrgé had, mely a legnehezebb munkát végzi. A gépirőnök csevegését s az írógépek kopogását méla csend váltja fel...

Bücsüzzünk el a régi t. Házról, Deák Ferencz, Andrassy Gyula, Tisza Kálmán, Szilágyi Dezső, Apponyi diadalainak színterétől. Sok szép szó hangzott el benne, sok nagy tettnek volt dajkája; de mégis kívánnám, hogy utódjának, a századokra szóló új országháznak még dicsőbb szerep jusson hazánk történetében!

V. B.

A TÁPLÁLKOZÁS FEJLŐDÉSE.

Az emberi szervezet olyan géphez hasonlítható, mely folyton dolgozik, azaz mozog. S így szükséges, hogy fűtsék, azaz táplálják. Nyilvánvaló tehát, hogy a táplálkozás, az evés igen fontos dolog s nagyon is érdemes arra, hogy komoly gondolkodás tárgyává tegyük s hogy a tudomány véleményét is meghallgassuk felőle.

A mi mai táplálkozásunk nagyon sokféle anyagot kíván meg: hús, hal, gyümölcs, főzelék, zsír, tej, fűszer s még sok más anyag szerepel a mai ember asztalán. De mielőtt az emberiség ehhez a kellemes változatossághoz elérkezett, hosszú századokon át rendkívül fejlődésen ment át a táplálkozás, s valóban csodálkozunk, ha meg tudjuk, hogy még nem is rég ideje, hány, ma már nagyon közönséges tápanyag ismeretlen volt. Nézzük csak, mielőtt élt és él ma is a vad ember. A nála testileg sokkal erősebb állatok közé helyezve, kezdetben meg kellett elégednie azzal, a mit a jó sors eléje vetett: gyökerekkel, füvekkel, gyümölcsökkel, rovarokkal, férgekkel, puhányokkal. Lassanként aztán megtanulta a halászatot, a vadászatot, a vadak törbejését. Az így szerzett állatot kezdetben rögtön az elejtés után szörstől-bőröstől felta fel, mivel a vad ember éhsége mindig nagy és égető. Az eszkimó például, mielőtt elejtette a fókát, rögtön a vére ivására fog. Ugyancsak ezeknek kedvencz eledele a megpörkölt egér.

S ezt az izletes lakomát rothadt vagy záptojással szolgált lenyomtatni. A gujánai benszülöttek nyersen vagy rothadtan eszik a halat, de sültve soha. A kecs-népfaj, egy abessziniai törzs, holt állatok esontját és bőrét addig morzsolja a kövek közt, míg ez lágy péppé aprózkodik s ezt aztán nagy élvezettel elkölti. A gyíkokat és kigyókat, a hangya-tojást, lepkéket, pókokat az összes ausztráliai néptörzsek nyersen eszik. A tuaregek már fejlettebbek: a sáskát, melyek a sáskajárások alkalmával milliószámra jelentkeznak, gyakran meg is főzik, a mi azonban nem jelenti, hogy olykor csak megpörköltve vagy akár teljesen nyersen is meg ne egyék. Végül megemlíti a szudáni adzsáheket, a kik ha nincs enni és innivalójuk, háziállataiknak az ereit fölviágják s a vértüket isszák.

Az éhség akkor szűnt meg állandó rémként fenyegetni, mikor az ember ráadta magát a földmívelésre és állattenyésztésre. Eme korszakban kezdődik a tej használata. A hős-korbeli görögök például még nem ittak tejet s Homeros bizonyos megvetéssel beszél a galactophag-okról, azaz a tejevőről. Ép így a vaj a görögök és rómaiak előtt teljesen ismeretlen volt s csak később a gallok és germánok tanították meg őket e becses tápszer használatára. A Kelet népei csak azóta ismerik a tejet és a vajat, a mióta az angol és hollandi kereskedők vidékekre látogatni kezdtek. Különben még ma sincs a vajnak eme földterületeken az a szerepe, mint nálunk s az olajat nem tudta kiszorítani. Azsia jó részében a tej használata még ismeret-

AZ ELŐCSARNOK.

A SÁNDOR-UTCZAI ORSZÁGHÁZBÓL. — Erdélyi fényképek.

len, mert a hindu feji ugyan ma már a bivalyát, a tatár a kanczáját, az arab a tevéjét s a lapp a rén-szarvasát, de az óriási kínai birodalomban a tej épséggel nem tartozik az emberi eledelek közé.

A só használata szintén csak a földmíveléssel kezdődik. S mielőtt az ember megismerte, rögtön nagyra becsülte. Ugyanaz a Homeros, a ki oly kicsinylőleg nyilatkozott a tej-evőről, egy népeknek alacsony fejlettségi fokát viszont azzal jellemezte, hogy ételeibe nem tesz sót. Hisz tudjuk, hogy a só még ma is a vendégszeretet jelképe s ép azért az előtt a vendég előtt, a kit nem akarnak fogadni, a vad népeknek kiöntik a sót. Még nem rég Dél-Afrika egyes néptörzseinél a só olyan drága volt, mint az aranypor s pénzül is szolgált. Egy marék sóért egy-két rab-szolgát is lehetett vásárolni.

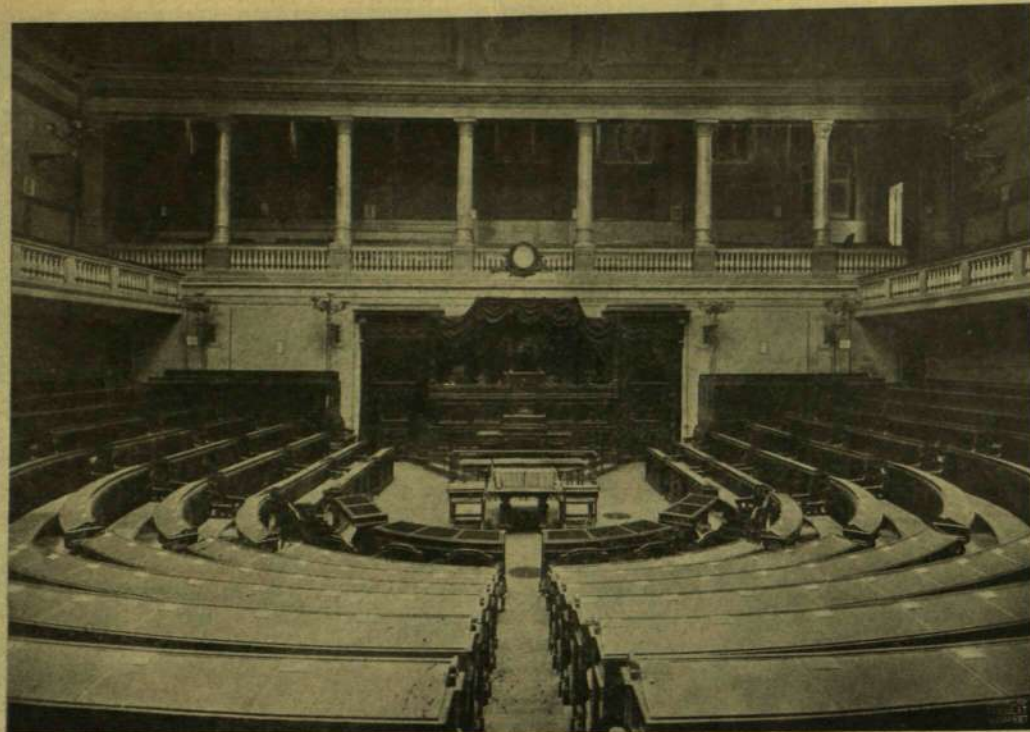
S a czukor? Sokáig az emberiség nem ismert más étel-édesítő szert, mint a mézet és a czukornád-nedvet. Csak a középkorban kezdtek meg ebből a folyékony nem egész tiszta anyagból az egynemű, hófehér czukort kiválasztani. 1370-ben még a francia királynőnek se volt több ilyen czukorkészlete, mint négy darab háromfontos czukortábla. IV. Henrik alatt a czukrot még a gyógyszerészek árulták. XIV. Lajos alatt pedig fényűzési czikk volt, melynek ajándékozása roppant bőkezű cselekedet volt s melylyel a bírákat is meg lehetett vesztegetni.

Nemcsak sok értékes, ma már nélkülözhetetlenek tetsző tápanyag hiányzott eleinknek, de a mivel rendelkeztek, azt se fogyasztották oly ügyesen elkészítve s összeegyeztetve, mint most. Bámulusok, mi mindent megettek az ó-koriak. Eumeus pástör, mikor hozzá megérkezett Ulysszes, kettőjük számára egy öt éves disznót ölt le és tált fel. Egy pyliai lakomán viszont ötven vendég elé kilencz sült ökröt tettek. Hogy milyen sokat s milyen oktan összeviszasságban ettek a régi rómaiak, ismeretes. Olyan állatok, a melyekhez mi ma a világért nem nyulnánk, a szamár, a kutya, a róka, a sündisznó, mind ott szerepeltek a legelőkelőbb római urak asztalán, minek méltóságát meg kell ugyan jegyeznünk, hogy a kínai mandarínok lakomáin ma is szoktak macskát, kutyát, patkányt, varangyot, selyemhernyót sülté, főve s pörkölté felszolgálni. Az előkelőbb pecsenyefajták, a marha-, borjú-, bárányhús és szárnyas különben nálunk is csak a középkor vége óta divatosak, mert az egész középkorban a disznóhús uralkodott. S ennek a magyarzata az, hogy a középkor fejletlen közlekedési viszonyai nehézzé tették a különféle húsneműk nyersen való szállítását s ép ezért a mi gyors, kényelmes és olcsó forgalmi eszközeink nemcsak a szellemi életnek, de az anyaginak is átalakítóivá váltak.

Mert bizonyos, hogy a táplálkozás fejlődése az egész emberi szervezetet s így az emberiséget erősebbé, egészségebbé, munkabíróbbá tette. Tudományos igazság ugyanis, hogy az emberi test anyagcserejére nézve nem közömbös: milyen tápanyagokat s milyen mennyiségben vesz magába, sőt ellenkezőleg meg van állapítva, hogy a test rendes működését melyik étrend segíti legjobban elő. Emez étrend szerint egy átlagos felnőtt embernek naponként 300 gramm húst, 60 gramm zsírt és körülbelül 700 gramm kenyérlisztet, vagy más süteményterméket kell elfogyasztania.

Tudjuk azonban, hogy nagyon sok ember korántsem részesülhet ilyen tápanyagokban. A szegény nép pl. nem eszik húst vagy ha igen, csak ritkán és keveset, a vegetáriánusok pedig határozottan száműzték étlapjukról minden húsneműt. Az a kérdés most: lehet-e így megélni s előnyös-e az ilyen teljes vegetáriánusság? Hogy lehetséges, azt az ilyen életmódú emberek létezése bizonyítja. Már az előnyössége nem ilyen kétségkívül, sőt az életlen törvényei azt mondják, hogy csak bizonyos esetekben ajánlatos a kizárólagosan növényi táplálkozás. A vegetáriánizmus barátai rendszeren a paraszt emberre hivatkoznak, mint az egészséget és erő adó hús nélkül való kevés hússal való táplálkozás példájára. Erre meg lehet jegyezni, hogy a paraszt ember általában az erőnek és egészséggel egyáltalában nem az a fényes példája, mint ezt a közfelfogás vallja. Ellenkezőleg: e néposztállyal a betegség- és halálessetek sokkal gyakoribbak, mint a vegyes étrenddel élő városiaknál. S bár az is igaz, hogy az asturiai és auvergne-i paraszt alig eszik mást, mint száraz babot és gesztenyét, egy a piemonti munkások, a kik a nagy alpesi alagutak fúrásánál a legjobb munkásanyagoknak bizonyultak, kizárólag a kukoricazisztából készülő polentával élnek, hogy a chilei munkások, a kik állítólag az angolnál erősebbek s az algiri teherhordók, kik közül sok híres birkózó került ki, nem esznek mást, mint babot, kukoriczát, datolyát, lencsét és dinnyét, — a vegyes étrend elsőbbsége mégis fennáll. Mert igaz, hogy ezek a kényszerült vegetáriánusok elvégezték ezt a nagy munkát, de közben száz száraz hullottak el a betegség vagy kimerülés miatt. Azaz: a munkaeőrt itt nem a táplálkozás jósága, hanem a nyomor kényszere szolgáltatta s így a munkás nemcsak a naponként magába vett tápanyagok erejét, de a saját, teste egészségéhez szükséges életeterejét is fogyasztja, a mi természetesen a gyors tönkretűzésre vezet.

A vegetáriánizmus védői tehát helytelenül hivatkoznak a munkásokra. Ellenben azt mondhatják, hogy a növényi táplálkozás ajánlatos a betegeknek, lábadozóknak, aggastyánoknak,

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME.

kővér embereknek és idegbajosoknak. Ezeknek gyomra ugyanis nem tudja elvégezni azt a nehéz munkát, a mit a hús megemésztése megkíván, ellenben a kisebb mennyiségű növényi táplálékot jól tudja gyomruk dolgozni. Szívesen embereknek nem kell vagy nem jó sokat enniük. Ellenben az egészséges, rendes testalkatú embernek nagyon sok növényi tápanyagot kellene elfogyasztania, hogy jó időre jóllakják, mert ha egyszerre kis mennyiséget eszik, folytonos éhség győtri. Ez azonban viszont gyomortágulásra s más emésztési bajokra vezet. Nekünk tehát igenis szükségünk van a hús-évre. Eltekintve attól a fejlődéstörténeti tényről, hogy a természetben a húsevők mindig legyőzték a növényevőket, a mai életben, az orvostudomány is ezt mondja. Maradjunk tehát a vegyes étrendnél.

EGYVELEG.

* A dél-afrikai békekötés okmánya eddig bizonyára az egyedüli ily tartalmú okmány, mely nem kézzel, hanem géppel íratott. A boer meghatalmazottak aláírásai közül Botha Lajos tábornoké a legszebb, Delarey-é pedig a legrosszabb. Ez utóbbi nevét így írja «de la Rey», míg az Oranje szabadállam vitéz védője «Christian de Wet»-nek írta magát.

* Japánban minden munkás sapháján foglalkozásának neve és munkaadójának neve olvasható.

A HÁZNAGYI IRODA.

A SÁNDOR-UTCZAI ORSZÁGHÁZBÓL. — Erdélyi fényképei.

* Londonban mintegy 120 ezer ember dolgozik egész éjjel. Ezek közé a rendőrök, pékek, a posta és a sajtó alkalmazottjai nincsenek beszámítva.

* A nyelvek elterjedése. Kínai nyelven 400 millió ember beszél, angolul 100 millió, németül 85 millió, oroszul 67 millió, franciául és spanyolul 41 millió, olaszul pedig 30 millió.

* Páris városának adóssága a múlt év végén 1920 millió koronára rúgott. Hasonló összeggel egy európai város vagyona sincs megterhelve.

* A világ legnagyobb énekkarát a szent-pétervári Newski Sándor-egyház tartja. Valamennyi orosz zárdából a legjobb hangú barátok a Newski Sándor zárdába kerülnek, hol aztán hangjuk kiképzését a rendkívüli gondot fordítanak. Az éneklő barátok vegetáriánusok, húst nem esznek, soha sem beretválkoznak s hajukat női módra hosszúra növesztik.

* A londoni nemzeti képtár legérdekesebb festménye Rafael egyik Madonnája, melyért az ötvenes évek elején 1.680.000 koronát fizettek. Azóta a képért amerikai gyűjtők és Rothschild báró már háromszor annyit ígértek.

* A vasúti vonatok gyors közlekedésének dolgában Anglia és Franciaország Amerikát a múlt két év alatt túlszárnyalták, a mi az amerikai vasúti körökben nem csekély elkeseredést keltett. Most azonban az amerikai «Burlington-Missouri-társulat» vonata lett a leggyorsabb. Ugyanis f. évi május 10-én a nevezett társulat fővonalán egy hét kocsiból álló vonat egy óra alatt 150 kilométer utat tett

A HÁZNAGYI DOLGOZÓ-SZOBÁJA.

meg s így az európai gyorsvonatok sebességét másfél kilométerrel túlhaladta.

* Óriási vízi növény. A Hanka természetudós által Bolíviában felfedezett Victoria Regia óriási vízi növény leveleinek átmérője 12 láb. A levél a vizen két embert könnyen elbir. Tenyésztése Európában, többek közt Budapesten is sikerült ugyan, de itt a növény levelei sokkal kisebbek és vékonyabbak lettek.

* A konstantinápolyi és smyrnai híres teherhordók, kik hátukon 3—4 métermázsát könnyen elbirnak, soha sem esznek húst. Eledelelük kizárólag szárított fügből, babból és tejből áll.

* A kínai császár minden esztendőben a nép láttára tulajdon kezével néhány barátját végigszánt, melyet aztán búzával be is vet. A császár után az uralkodó ház többi férfi tagjai ugyanezen szertartást végzik, mely arra való, hogy a földművelés fontos voltát kimutassák.

* Kínai házasság. Ha valamely Ausztráliában letelepedett kínai ember nősnálni akar, a hongkongi házasságközvetítő-intézetnek ezt írja: «Nekem nő kell, legyen az 18—20 éves hajadon, ki a szülők házát még el nem hagyta, könyvet nem olvasott és a kinek szempillái másfél hüvelyk hosszúak legyenek. Fogai oly fényesek és fehérek legyenek, mint Ceylon gyöngyei. Lehelete oly illatos legyen, mint Jáva virágjai.» Egy kínai nő ára Sydney-be szállítva rendszerint 900 korona; de kettő együtt csak 1450 koronába kerül s ezért a kínai ember két nőt szokott hozatni, kik közül a szebbiket magának tartja, a másikat pedig honfitársai közt rendezett árverésen eladja.

* Naponta az egész világon egyre-másra 400 millió sürgönyt adnak fel.

A HADIK-HUSZÁROK TÖRTÉNETE.

Az 1702-ben kitört spanyol örökösödési háború L. Lipót uralmát komoly veszéllyel fenyegetvén, szükségessé vált a sereg szaporítása, mely tekintetben első sorban Magyarországra gondoltak.

A magyar lovasságnak már akkor is Európában, sőt az egész világon párja nem lévén, azon igyekeztek, hogy annak számát emeljék. Lipót császár tehát 1702 február 28-án kelt rendeletével gróf Forgách Simon tábornokot egy 1000 emberből álló huszárezred alakításával bízta meg, úgy intézkedvén, hogy az ezred legény-

a magyar érzelmű ezred Rákóczyhoz csatlakozzék.

Igy aztán a huszárok gróf Esterházy alezredek vezetésével a francia harczerén maradtak és a Strassburg vidékén elhelyezett francia csapatokat folyton nyugtalanítva s az ellenség rovására jól élve, mindenütt gazdag zsákmányt ejtettek.

1704 február havában gróf Forgách Simon tábornok Rákóczy mellé állott, minek folytán helyébe Lehoczy Mártont állították az ezred élére.

Ugyanazon év május 21-én Lehoczy ezrednek tudomására jutván, hogy Miksa bajor

már hűlt helyét találta, mert Lehoczy embereivel a Dunán ismét visszaüszkált.

Azonban a folytonos előrsi és csirkáló szolgálata az ezredet annyira megviselte, hogy Münchenben és vidékén el kellett szállásolni pihenőre. Itt a katonákat az adó behajtására is alkalmazták, az elégedetlen nép azonban gyakran fegyveres kézzel is ellenszegült s a bajor választófejedelem által kéz alatt szított ellenállás oly nagy mérvet öltött, hogy rövid idő alatt több ezer paraszt fegyvert fogva, valóságos harcokat vívott. A lázadás elnyomására kirendelt de Wendt császári ezredesnek ugyan csak nehéz dolga akadt a fölkelőkkel; de a

Újházy Ferencz (1767).

Károly bajor herceg (1850).

Esterházy Ferdinánd főherceg (1793).

Bárány Desseffy István (1727).

Gróf Hadik András.

Gróf Neipperg Ádám (1814).

GRÓF HADIK ANDRÁS ÉS A 3-IK (GRÓF HADIK-FÉLE) HUSZÁREZRED RÉGI TULAJDONOSAI.

ségét Győr, Komárom, Esztergom és Veszprémmegyékből szabad toborzás útján állítsák össze. Így alakult meg ezelőtt kétszáz évvel a mostani 3-ik cs. és kir. huszárezred.

Az új huszárezred első törzstisztjei gróf Esterházy Gáspár alezredek és gróf Csáky Tamás őrnagy voltak. Mindjárt megalakulása után, már június havában, Sándor Mária fehér selyem zászlója alatt a harczerén vonult az ezred s Strassburg előtt kisebb-nagyobb csatározásokban az első tüzkerezsítésen is keresztült ment.

1703 január első napjaiban gróf Forgách Simon ezredes parancsot kapott, hogy a magyar bányavárosokban táborozó Rákóczy ellen egy nagyobb csapatot vezényeljen, melyek a hadjáratra vonatkozó fontos felvilágosítást szolgáltattak. Midőn a szervonat elfogatásának híre a választófejedelem tudomására jutott, négy század lovassággal a helyszínére visszavágtatott, hol azonban a huszároknak

választófejedelem Hausen városán keresztül vonulva a franciaikkal készült egyesülni, arra határozta el magát, hogy a választófejedelemnek a Duna túlsó partján elvonuló 4400 szekérből álló szervonatot elfogja. A vonatot nyolcz gyalogzászlóalj és 12 lovasszászad fedezte, de azért Lehoczy merész szándékát nem riadt vissza. Huszáraival a Dunán áttusztatva, egy erdőben húzódott meg, honnan kitörve, a Blainville tábornok által vezényelt huszárszoros túlerőt futásra kényszerítette, mire az egész szervonat a huszárok kezébe került. A választófejedelem ékszeréin, ezüst és arany holmijain kívül még sok érdekes okiratot és levelet is találtak, melyek a hadjáratra vonatkozó fontos felvilágosítást szolgáltattak. Midőn a szervonat elfogatásának híre a választófejedelem tudomására jutott, négy század lovassággal a helyszínére visszavágtatott, hol azonban a huszároknak

huszárok itt is kitüntették magukat, a mi kitetszik Kriechbaum tábornoknak Savoyai Jenő herceghez intézett jelentéséből, melyben ezeket mondja: «A Lehoczy-huszárok, kiket az ellenség szívós ellentállása nagyon elkeserített, parancs nélkül bevágtak s ily formán a parasztság erejét megtörték.» — A lázadás az ország több részében még egy darab ideig eltartott ugyan, de végre iszonyú vérontás után teljesen megszűnt.

A háború következő éveiben a Lehoczy-huszárok minden alkalommal oly vitézül viselkedtek, hogy Jenő herceg a császárhoz intézett jelentéseiben Babocsay ezredes személynében az ezrednek különös kitüntetését kérte.

Az 1714 március 6-án Rastattban létrejött békekötés folytán a spanyol örökösödési háború véget érven, visszakerült az ezred Magyarországra.

Midőn a török háború 1716-ban kitört, megint a harcztérre vonult az ezred.

Temesvár ostrománál, melynél a magyar lovasságnak igen fontos szerep jutott, a menyinyben a vár felszabadítására előrenyomuló 20 ezer török lovasat féken tartotta, a Lehoczy- és Ebergényi-huszárok vitézségüknek sok fényes jelét adták.

1717. január 1-én Lehoczy ezredet a Splényi-huszárokhöz helyezték át, helyébe pedig Babocsay ezredes lépett. Ezen év május 25-én Jenő herceg a panaszosai táborban megjelenvén, a sereget június 15-én török területre vezette át és Belgrád, Orsova, Mehádia egymásután keresztény kézre jutottak. A magyar huszárság vezére, báró Splényi tábornok a futó törököket üldözte, miközben a huszároknak is sok veszteségük volt.

Babocsay ezredes tábornokká neveztetvén ki, helyébe Francis alezredes jutott az ezred élére, tulajdonosá pedig báró Dessewffy István tábornok lett.

VI. Károly császárnak 1740 október 20-ikán bekövetkezett halálával a Habsburg-ház férfiágon kihaltván, a Pragmatica Sanctio értelmében trónra jutott Mária Terézia mindent oldalról megtámadták. II. Frigyes porosz király előzetes hadizenet nélkül Sziléziába tört, Auszriába a bajor választófejedelem serege nyomult s ugyanekkor Csehország felé egy francia sereg indult. Az osztrák-magyar sereg pedig mindössze alig 50 ezer ember, a török határszéltől Németalföldre, Toskánától egész Csehországig vett elszéledve. Azonkívül Eugen herceg régi bajnokait a pestis és egyéb járványos betegségek elpusztították s például a Dessewffy-huszárok létszáma is alig állott 600 emberből. Azonban az ezred 1740 december 7-én parancsot kapott, hogy tüstént Sziléziába induljon, hol alkalma nyílt ismét többszörösen kitüntetni magát.

Az 1742 május 16-án Csaszlaunál a poroszokkal vívott győzedelmes csatában az oroszláncz a magyar huszárságot illeti meg.

Báró Dessewffy István altábornagy halála után az ezred tulajdonosává báró Festetics József altábornagy lett.

Ezután az ezred a francia háborúban Dévay ezredes vezénylete alatt minden alkalommal kitünt.

Mária Antoinette XVI. Lajos francia király neje kivégeztetéséről az ezred egy főhadiszállásból 1793. október 24-én kiadott parancsból értesült. Hat nappal utóbb, a huszároknak alkalom nyílt Mária Terézia leányának meggyilkoltatásáról beszélni állni. A mondott napon Ott és Kray tábornokok Marchiennes városát vették ostrom alá, melyet 4000 francia 12 ágyúval tartott megszállva. A huszárok a francia őrszemeket levágva, az utánuk dúló gyalogsággal oly gyorsan nyomultak a városba, hogy a megtelepített helyőrség kénytelen volt a fegyvert letenni. — A *Ferdinánd-huszárok* nevét az ezred 1794-ben kapta, midőn Ferenc császár *Esterházy* főtörzsfővezérrel az ezred tulajdonosává nevezte ki. Ezen időtől, vagyis 1794-től 1850-ig az ezred 150 csatában és ütközetben vett részt.

1848 elején a Ferdinánd-huszárok Mező-Kövesden, Miskolcra és Sárospatakon voltak elszállásolva s május 1-én az alkotmányra fel esküdtek és a magyar hadügyminiszter parancsa alá helyeztetvén, Dél-Magyarországba vonultak. Vitézségük itt is minden alkalommal kitünt.

Az 1859-iki háborúban Solferinónál és Custozánál ismét különösen kitüntették magukat huszáraik.

Ferdinánd főherceg halála után az ezred tulajdonosai *Károly* bajor királyi herceg és tábornagy, utána *Gróf Cremonville* lovassági tábornok, majd *Thurn-Taxis* herceg lovassági tábornok lettek, míg végre a király 1888 május 13-án, Mária Terézia császárné szobrának leleplezése ünnepén elrendelte, hogy a 3-ik huszárezred örök időkre futaki Gróf Hadik András tábornagy nevét viselje.

A vitéz magyar generalis életrajzából, kinek nevét a 3-ik huszárezred viseli, föllevenitjük ezuttal a következő adatokat:

Hadik András a Csallóközben született 1710 október 16-án köznemes családból. Fialt korában a jezsuita-rendbe akart lépni, mely szándékáról azonban katonaviselt atyja kívánságára lemondván, katonává lett s pályáját 1732-ben a Dessewffy-huszároknál mint zászló-

Lázár Frigyes ezredes, a 3-ik huszárezred mostani parancsnoka.

tartó kezdte meg. Három év múlva már százados lett s Szavoyai Jenő seregében a törökök elleni hadjáratban vett részt. Ezután gyorsan emelkedett s különösen a poroszok elleni harcokban szerzett sok babért. Világosságot tette nevének Berlin elfoglalása, mely nevezetesen hadi tettét már mint altábornagy hajtotta végre 1757-ben. Eszrevéve ugyanis, hogy Nagy Frigyes porosz király a berlini országot fedezetlenül hagyta, Hadik 1160 huszárral és négy ágyúval egyenesen a porosz főváros felé tört, a hová október 16-án érkezett meg.

Hadik rövid küzdelem után hatalmába kerítette Berlint, a melyen 235 ezer tallér hadisarcot vett, tömörked hadiszert pedig megsemmisített. Ezután ép oly gyorsan, mint a hogy jött, távozott, néhány száz foglyot is hozva magával. E fényes haditettért a Mária Terézia-rend nagykeresztjét nyerte.

A béke megkötése után Hadik 1763-ban Budavár parancsnoka, utóbb Erdély polgári és katonai biztosa lett. Ekkor kapta királyi adományul a futaki uradalmat, majd a legmagasabb katonai ranggal, a tábornagsággal is kitüntették. Ugyanezért kinevezetett a haditanács elnökévé, mely állásában nemzetének is sok szolgálatot tett. Így a Moldvába menekült honfoglaló székelyeket a kormányzat alá rendelt Bukovinába telepítette meg, mindenképp segítette s személyesen is többször meglátogatta őket; a ma is fennálló Hadikfalva és Andrásfalva nevű csángó községeket saját tervei szerint építtette s magyar iskoláit is ellátta.

Az 1776-ik évben bírodalmi gróf és Bács vármegye főispánja lett.

Igaz magyarságának szép jelét adta a főispáni székbe való beiktatása alkalmával, midőn székfoglaló beszédét nem az eddigi szokás szerint latinul, hanem magyar nyelven tartotta.

Mikor 1789-ben Belgrád ostrom alá került, őt bizták meg a fővezérrel, de a már 80 éves aggyastán súlyos betegség lepte meg s nyugalomba kellett vonulnia.

Fényes hadi pályája folyamán 21 nagy csatában harcolt vitézül, a béke idején pedig bölcsességével, emberszeretettel tünt ki. 1790 március 12-én halt meg s testét futaki birtokán tették örök nyugalomra.

MAURITZ REZSŐ.

1839–1902.

Annak az egyre jobban gyérülő tanári gárdának, melynek lelkét nemzetünk újabb történetének három nagy változása: a szabadságharc ragyogó fényességének, az elnyomatás fekete sötétségének s az újabb alkotmányosság hajnalhasadásának nevelő hatása edzette erőssé és magyarrá, mely eszmék kultuszában nőtt föl s ideálokat vitt a katedrára, ismét kidőlt egy érdemes tagja. *Mauritz* Rezső kir. tanácsos, czimzetes főigazgató, a budapesti VI. ker. állami főreáliskola volt igazgatója, kinek arcképét ezernyi tanítványának kegyeltes emlékül nyújtjuk, e hó 8-án elhunyt.

A szó közönséges értelmében nem volt ő országos hírd ember, mert nemcsak állása utalta őt a zajtalan, csöndes munkásság terére, hanem lelkének természete is olyan volt, hogy

bármily élénk részt vett is a közélet minden eszme-áramlatában, óvakodott előtérbe lépni s kerülté nevének nyilvános szerepeltetését; de az úgynevezett hálátlan munka-körök és feladatok mindig emberökre találtak benne. Mindben ellentéte volt annak, a mit a mai kor gyermeké-nek szoktunk nevezni. Húsgáz és hivalkodás nélkül való, a puritánságig egyszerű mindenben.

Gölniczbanán született, magyar érzésű német protestáns családból s elhagyva a kereskedő pályát, melyre apja szánta, Eperjesen, Sárospatakon, Debreczenben s Budapesten tanult, majd külföldön folytatta tanulmányait s hazatérvén, eleinte a Magyar-Kossa családnál nevelősködött. Az újabb alkotmányosság hajnala a nyilvános tanszékre vonta. Eleinte a deák-téri evangélikus gimnáziumban kapott katedrát, majd rövid ideig a VI. ker. (mai V. ker.) állami főreáliskola tanára s még aránylag fiatalon a kassai állami főreáliskola igazgatója lett.

Ez utóbbi iskolának igazi újjászervezője s 17 évi ottani munkásságával nemcsak a városnak, de a környéknek tiszteletét és tanügyi köröknek nagyfokú becsülését vívta ki. De már előbb is, mint egészen fiatal ember, a tanügynek s fejlődő tudományosságunknak nem kisebb emberei, mint *Brassai Sámuel*, *Greguss Gyula*, *Riedl Szende*, *Budenz József* stb. számították őt baráti körükbe.

Új életre kelő pedagógiai sajtónak szorgalmas munkása volt már a 60-as évek végén, a Neptanító Lapja legelső cikkeitől közt látta őt, számtalan könyveivel pedig országos sikereket ért el s e könyveit még ma is sok középiskolában használják. Mikor 1891-ben a VI. ker. állami főreáliskola igazgatójaként visszakért Buda-pestre, neve már a tanárság legelső tekintélyei közt szerepelt s a mikor súlyos betegség visszavonulásra kényszerítette, a király kitüntetésben részesítette, tanártársai pedig országos egyesületek tiszteletbeli tagjának választották igaz szeretőit és tiszteletük jeléül, a melyre életén át sokszorosan rászolgált.

BESZÉLGETÉS JELEKKEL.

A sok riasztó példán okulva, nem esoda, ha a nagyvárosok lakói, különösen az ékszer- és drágakő-kereskedők, bankárok és pénzváltók üzleti helyiségeiket és lakásaikat mindenféle mesterséges lakatokkal és zárrakkal igyekeznek a betörők ellen biztosítani. Amde a mindennapi tapasztalat azt mutatja, hogy a betörők szövetkezete eszközeinek tökéletesítésére szintén nem csekélyebb gondot fordít.

Nincs az a remekművi angol vagy amerikai vasszekrény, melynek lemeze a párisi betörők acézl furónak ellenállani képes lenne, sőt nem egyszer megtörtént, hogy a kitűnőnek ismert Chubb-féle vasszekrényt fel sem törték, hanem alkulescsal egyszerűen kinyitották. Ezelőtt néhány évvel pedig két Londonból Párisba került betörő Miller és Edwards, az «American Express» című társulat pénzszekrényét dinamit-gyutasokkal törte fel. A közönséges betörők különben rendszeren egyszerű eszközökkel dolgoznak, mivel leginkább ajtó- és faszekrények zárainak felnyitásával foglalkoznak. Időkimélés tekintetéből a tolvajszövetkezet valamely ügyes tagja a kinyitandó ajtó zárját minden feltűnés nélkül szemügyre véve s arról viaszlenyomatot készítve, teszi a munkát könnyűvé.

A betörők közül nem egy, pár évi működés után, megtakarított pénzével kisebb városba vagy faluba szokott visszavonulni, hol mint vagyonos magánzók és kifogástalan magaviseletű családapák köztiszteletben élnek. Így Marchand a «Bercy»-féle retteggett betörő-szövetkezet feje, családjával Compiègne-ban saját pompás nyaralójában lakott s onnan elegáns fogatán naponta Párisba szokott hajtani. Szerencsétlenségére egy előbbi alárendeltje, ki épen akkor került ki a börtönből, az utcán alamizsnát kért tőle s mivel Marchand ajándékát keveselte, névtelen feljelentést tett a rendőrségnél, melynek következtében csakugyan el is fogták.

Legújabbban a francia és angol betörők nagy része Amerikában dolgozik, hol sok a pénz s a rendőrség nem oly szemes, mint Párisban vagy Londonban.

A tolvajszövetkezet külön jel-szótárt dolgozott

ki tagjai számára. A betörők ügyeiket és terveiket többnyire kávéházakban, éttermekben vagy egyéb nyilvános helyeken különös jelek által beszélik meg, a nélkül, hogy egymással szót is váltanának. Lássunk erre egy pár példát.

Tegyük fel, hogy két «tag» egymásnak valamely kávéházban légyottot adott. Amde az előbb megjelent «tag» a helyiségben detektívét vett észre. Hogy ezt épen most belépett bajtársával tudassa, tollkésével egy fogpiszkálót farag ketté. Mintán a tolvajnyelvben a faragás a detektívtől egyértelmű, a másik tag minden feltűnés nélkül kerekelt oldva, eltűnik. Szinte detektívt jelent az asztalra tett kéz három felé kiterjesztett ujjai is.

Ha a tag «társával» tudatni akarja, hogy valamely «ügyet» haladék nélkül végre kell hajtani, egy üveg sör adat magának, melynek dugaszát a pincesz helyett maga húzza ki.

Az üres tányéron keresztbe rakott kés és villa azt jelenti, hogy a helyiség lakója, hol «dolgozni» akarnak, erős, elszánt ember. A hüvelyk- és mutató ujjal tartott zsebóra azt jelenti, hogy a kiszemelt áldozat könnyelmű, gazdag, fiatal ember. Egy az asztalra felfordítva állított üres pohárral a tagok egymásnak azt üzenik: «Baj van, ürítsd ki poharad és távozz!» Két üres pohár közé állított félig telt pohár azt mondja: «vigyázz magadra, nyomoznak!»

A jeladás különben az utcán is megtörténhetik, különösen ha a tagok neszét vették, hogy a rendőrség szemmel tartja őket, a miért aztán kávéházban nem igen találkoznak. Ha az egyik tag valamiképen kisütötte, hogy a tervezett betörés azért nem fizetné ki magát, mivel az illetőnek pénze vagy ékszerai nincsenek, ezt bajtársának az utcán minden feltűnés nélkül akképp adja tudtára, hogy mellette elhaladván, egy gyufát ketté tör. Ha pedig a tolvaj kis újját a szájába dugja, ez azt jelenti: «Csak bátran, semmi akadály, semmi nehézség!»

Magától értetődik, hogy a jelek gyakran változnak, mert az egyik vagy másik hurokra került «tagtárs» esetleg «vérezhetet», vagyis árulkodott s így más jelekről kell gondoskodni, melyek kidolgozását a központ szakemberei végzik.

JÓZSEF FŐHERCEG A FEJÉRMEGYEI HONVÉDHUSÁROK GYAKORLATÁN.

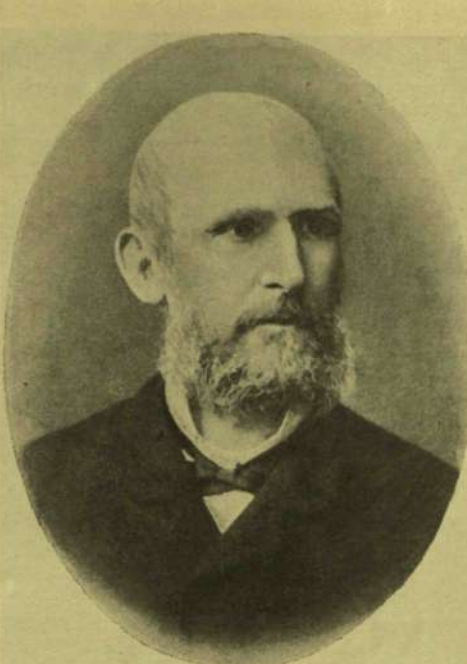
Fejérmegyében, Sárkeresztúr vidékén nagyobb honvéd lovassági gyakorlatokat végeztek, melyekben őt honvédhúsár-ezred volt összevonva. A csapatok felett a gyakorlatok végeztével, július 19-én szemlélt tartott *József* főherceg s részt vett az ott tartott tábori misében.

Július 20-án az őt huszárezred tisztjei Abán löversenyt rendeztek, melyen számos magasrangú tiszt élén megjelent *József* főherceg is fiával, *József* Ágost főherceggel. A társasághoz csatlakozott gróf *Zichy* Jenő is. A löverseny igen szépen sikerült; a díjakat *József* Ágost tűzte ki s maga is osztotta szét a nyertesek között.

József főherceg a löversenyről gróf *Zichy* Jenő szentiváni kastélyába rándult s ott töltötte, mint a gróf vendége, a nap hátra levő részét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Fél Boldizsár: *Nóták könyve*; Budapest, 1902. Tárgyban, hangban, versformákban népies versek vannak e kötetben, többnyire szerelmi dalok, egy-két hangulatkölt, elbeszélő vers. A szerző egyesében a ütemes magyar versformával, jól rimel s a mi mindenesetre elismerésre méltó, tiszta, szép, olykor zengzetes a nyelve. E csinos forma mögött azonban, sajnos, vajmi kevés a tartalom. Mintha a magyar népelemben nem volna egyéb megénekelni való, mint a koromban duhajkodó legény, a tüzes menyecske, a kedvesét a kis kapuban váró leány, a hőstetteit mesélő obstitos s még négy-öt népköltészetet szíveseztetett alak; mintha a falusi tájaknak nem volna egyéb szépsége, mint a vízparti pusztuló malom, a bólogató lombú eperfa, a fűzfá a Duna partján, a kis kertben nyíló rózsá s még egy-két lomtárból kikerült kopottas díszlet: e kötet szerzője nem látja meg sem az életnek, sem a természetnek bensőbb, csakis a kiválasztottak előtt nyil-

MAURITZ REZSŐ.

vánuló képeit. Ezért van, hogy mikor, mint versei legnagyobb részében, saját érzelmeit énekl, nem bír az olvasóban hangulatot kelteni, mert a chablonoszerű szóvirágok mögött nem tudja érezettni sem a szív melegségét, sem a képzelet hevülését. A költő próbája az, hogy meg tud-e látni a jelenségekben oly finomságokat, melyek előtt a közönséges ember vakon megy el, meg tud-e dobanni szíve ott, a hol másé hideg marad s megfigyelését, érzését tudja-e új, meglepő, a tartalmat teljes értékében érvényre juttató formában kifejezni. Ennek vajmi kevés nyomát látjuk e kötetben: egy-két jó strófa ha akad benne, az is inkább az irodalmi gyakorlat, mint a költői hivatottság nyilvánulása. Mutatvánul a következő verset adjuk belőle.

Téli est.

Körülüljük a kemenczét,
Elül az öregje, fiatalja hátul:
Pipaszónál beszélgetünk,
Regélünk a régi, régi jó világrul.

Azaz, hogy csak ők regélnek,
Ők, a világlátt, nagydös apáink,
Hallgatás a mi dolgunk,
Régi rege, régi, — figyelünk is rá mind.

Endre bácsin ép a sorja,
Tüzes meg a lelke, forog is a nyelve:
— Az volt aztán szép nagy idő,
Viadallal, vészszel, diadallal telve.

— Minden egy nap egy-egy csata,
Dörögött az ágyú, ropogott a puská,
Mintha ő is német volna,
Szaladt előlünk az istenadta muszka.

— Huszár voltam a javából,
Nem apád, ne kiméld, utána, előre,
Meghajtottuk, el is értük,
Mind levágtuk, ennyit nem hagytunk belőle.

... S Endre bácsi nekihevíl,
Gyilkolja a burkust, verje meg az Isten!
Felesége szinte félve,
Félve hallja s nézi: bizony sohse hittem.

Unokájuk, Eszti lellem
Szinte remeg bele s odasimul mellém,
Nem is értem én azontul,
Nem a bácsi szavát, akárhogy figyelném.

Kialudt a tűz s a pipa,
Elballagunk csöndbe, haza szerteszéjjel...
Endre bácsi, kettőnk közül,
Melyikünk álmodik szebbet majd az éjjel?

Két halott regénye. Irta *Kabos Ede*. Egy fiatal házaspár lelki küzdelmeit rajzolja a szerző regényében, a kik valami pletyka miatt elválnak egymástól, de még nyolcz évi távollét után is epednek titkon egymásért, bár büszkeségük mindenképp tiltja, hogy ezt elárulják. Mikor véletlenül újra össze találkoznak, kölcsönös vallomás deríti fel a helyzetet, de a férfiban még most is ott fészkel a gyanú némi maradványa, a mit a nő észrevéve, végleg szakít vele s egy kapitányhoz megy nőül, ki már évek óta jár utána. Mindez bár néha kissé hosszadalmasan, de

érdekesen van elmondva; sikerült a nő alakja, míg a mellékszereplők gyengébbek. A kötetnek, mely Singer és Wolfnerrel jelent meg, ára 1 kor. 50 fill.

Két történeti monográfia jelent meg *Matunák* Mihály tollából: «*Érsekújvár a török uralom alatt*» és «*Adatok Korpona történetéhez*». Az előbb említett könyvben Érsekújvár 1663–1685 közötti történetéről olvasunk sok érdekes dolgot, különösen pedig a törökök kezéből való visszavétel után nagy részletességgel leírva. Korpona történetének nagy része azon régi nemzetiségi villongásokról szól, a melyek a tizenhatodik és tizenhetedik századokban folytak az ottani német, magyar és tót lakosság közt. Mindkét munka gondos tanulmány eredménye.

Magyar irodalmi előadás a párisi egyetemen. A cseh és román irodalomnak van már tanszéke a párisi egyetemen. Most az egyetem bölcsészeti kara elhatározta, hogy a jövő iskolai évesen a magyar nyelvből és irodalomtörténetből szabad kurzust rendez s az előadások megtartását *Kont Ignác*ra, Párisban tartózkodó hazánkfiára bízta. *Kont Ignác* nemrég francia nyelvű magyar irodalomtörténetet adott ki.

Jogi érdeklő füzetek. A *Szentpéteri-ügy* kiadja a «Jogtudományi Közlöny» szerkesztősége; ára 1 korona. E füzetben a férj-gyilkosságra való felbujtással vádolt Szentpéteri Sára szerföltött bonyolult ügye van részletesen ismertetve. — Az *örökbe-fogadás* című munkában dr. *Nagy Olivér* közöl tanulmányt az örökbe fogadásra vonatkozólag, tekintetbe vévén a jelentősebb külföldi törvényekről és hazai jogforrások felfogásait. Egyszermind a magyar polgári törvénykönyv tervezetének bírálatára is kiterjeszkedik.

Az Állatok Világa 63-ik most megjelent füzetében a varjú-féléket ismerteti *Chernel István* jeles magyar ornithologusunk és sok érdekes adatot elmond ezen madarakról. Több szövegekben kívül színes képtábla is díszíti a füzetet. «Az állatok világa» című vállalatot a *Légrády*-testvérek adja ki. Ára egy füzetnek 80 fillér.

Iskolai értesítők az 1901–1902 tanévről. Az országos m. k. mintarajziskolának és rajztanárképzőnek értesítője. Közli *Keleti Gusztáv* igazgató. A füzetből az intézet céljáról és szabályzatairól, történetéről, a tanári személyzetéről, a növendékekről, valamint a jövő tanévre való tudnivalókról nyerhetünk értesítést az érdeklődők. — A m. k. tanárképzőintézetek gyakorló főgimnázium értesítője. Szerkesztette dr. *Budics Ferenc*. A szakosok intézeti kimutatásokról kívül két érdekes cikket is találunk benne: *Négyessy László*tól a tanulók házi olvasmányairól s *Geréb József* görögországi útjának leírását. — A budapesti református főgimnázium értesítője. Szerkesztette *Molnár Sándor*. Az iskolára vonatkozó adatokon kívül értekezések foglaltak benne. *Márton Lajos*tól a római császárok kultusának eredetéről, a római vallás és állam kapcsoló pontjairól; továbbá a vallástánításról és konfirmációról, mely a *Csűrös* István munkája. — A debreczeni ref. főgimnázium értesítője. Közli *Pinka Sándor*. Két tanári székfoglaló értekezéssel kezdődik, *Csűrös* Ferenczétől és *Zalányi Jánostól*, aztán a rendes adatok felsorolása következik. A tanulók száma 721 volt, köztük 94% protestáns. — Az aradi felső kereskedelmi iskolával kapcsolatos internatus. *Ábray Lajos* igazgató a 40–50 tanuló részére felállított internatus ismertet a füzetben, melyet a hozzá forduló érdeklődőknek is készséggel megküld.

Belépés a katonai iskolákba. Általános a panasz, hogy aránylag nagyon kevés hadseregünkben a magyar tiszt, a minek pedig fő oka az, hogy a szülők legnagyobb része teljesen tájékozatlan a katonai tanintézetek felől, a belépési módokról stb., minél fogva lépést sem tesznek arra nézve, hogy erre alkalmas fiaikat a nemzeti tekintetből is oly fontos katonatiszti pályára adják, a mely pedig ma már a jobb és előkelő életmódok közé tartozik s annál is inkább megérdemli a szülők figyelmét, mert hiszen, a mint jól tudjuk, a többi pályák úgyszólván mind túl vannak zsúfolva. Nagyon helyes azért honvédelmi kormányunk ama legújabb intézkedése, hogy most egyezre három tájékoztató füzetet adott ki, melyekben a kik a m. kir. honvéd főreáliskolába, vagy a hadapród iskolába, avagy a Ludovica akadémiába kívánnak belépni, — a szükséges kimerítő útmutatást megtalálják. Ezen füzeteket a honvédkerületi parancsnokságoknál bárki ingyen megkaphatja.

A Nemzeti Színház eredeti új művei. A Nemzeti Színház 63-ik időszeit *Csik* Gergelynek egy hátrahagyott és még elő nem adott színművével nyitják meg. Gyorsan aztán kerülnek színre az eredeti újdonságok. Szeptemberben előadják *Jakab Ödön* «Jövevények» című színművét, ezt követik: *Berczik Árpád* «Kuruczok Párisban», *Prém József* «A helikoni ünnep», *Kacziány Géza* «Jugurtha», *Krenner Viktor* «Neró anyja», *Martos Ferenc*

Rákos fényképe.

JÓZSEF FŐHERCEG FEJÉRMEGYEI SZEMLEÚJTÁRÓL. — Tábori mise a gyakorlatok után.

„Simonyi őbester” című darabjai, melyeket az igazgatóság már szerepeltetett is és részben ki is osztott. Ferenczy Ferenc és Szemere György is egy-egy színművel szerepelnek a műsorban. Idegen szerzők művei közül kiválóan érdekes lesz *Maeterlinck* „Monna Vanná”-ja, mely Fái J. Béla fordításában kerül előadásra. *Somló* igazgató, a ki augusztus közepe táján érkezik vissza párisi és berlini tanulmányútról, rögtön megkezdi a próbákat ezekből a darabokból.

Liszt Ferenc kiadatlan zeneművei. *Liszt* Ferencről, hír szerint, kiadatlan zeneműveket találhat egy már régebben elhunyt magyar mágus papírai között. A magyar rhapsodiákból és vallásos jellegű darabokból álló kéziratosokat egy bécsi zeneműkereskedő már magához is váltotta s legközelebb közre bocsátja.

A fonyódi művésztelep. A nagybányai festőiskola *Hollós* Simon mester vezetésével az idén a Balaton partjára, a fonyódi kies fürdőtelepre költözött át. Hatvan fiatal festő tagja van a művész-gyarmatnak, közte számos külföldi, német, spanyol és francia. Az ifjú művészek szorgalmasan dolgoznak és balatoni képeiket az ideai télen gyűjteményes kiállításban fogják bemutatni.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az erdélyi Kárpát-egyesület közgyűlése sokan érkeztek Sepsi-Szent-Györgyre. Az egyesület elnöke, báró *Feilitzsch* Artur képviselő a közgyűlést hosszabb beszéddel nyitotta meg, felsorolva az E. K. E. immár évtizedes munkásságát.

Következtek az évi jelentések. A múlt évi bevétel 46,793 korona volt, 45,793 kiadással szemben. Az egyesület az erdélyi részek természetadta szépségeinek felkérésére könnyíti meg az alkalmat és teszi vonzóvá, ezen kívül a székiesség nemzeti lételet támogatja. *Rudnóti* Dezső főtitkár terjesztette elő a jelentést a székiesség érdekében folyó munkáról. Erre nézve az egyesület hét csoportban buzgólkodik, úgy mint: társadalmi, köznevelődési, östermelési, ipari, áruforgalmi, hitelügyi és csángó csoportokban, s a jelentés az egyes csoportok alatt felsorolta mindazon teendőket, melyek a székiesség megmentésére fontosak. A munka egyébként meg javában folyik s a jelentés most csupán azt kérte, mondja ki a közgyűlés, hogy: 1. Az E. K. E. választmányának a székiesség mozgalomában elfoglalt álláspontjáról szóló jelentését helyeslőleg tudomásul veszi. 2. E mozgalomban tett eddigi intézkedéseit jóváhagyja és felhatalmazza, hogy ezt a mozgalmat a székiességhez képest tovább folytassa. 3. Az egyesület megbízásából készült előadói javaslatokat székiességi testületek véleményével kapcsolatosan felterjeszti az illetékes minisztereknek, illetve azok figyelembe vételére a székiesség kormánybiztosát kéri fel. A közgyűlés a javaslatokat elfogadta. Az alap-

szabályok némely pontjának módosítása után megajzták a választásokat. Elnök újból *Feilitzsch* Artur báró lett, alelnökök *Heppes* Miklós táblai tanácselnök, *Hangay* Oktáv, *Szedeczky* Lajos egyetemi tanár, *Gyöngyössi* Béla erdőfelügyelő és *Hermann* Antal dr., főtitkár *Radnóti* Dezső; főpénztáros *Merza* Gyula; titkár *Kovács* Géza. Végül felolvasták az üdvözléseket s a közgyűlés az elnök zárószavaival véget ért.

MI UJSÁG?

* **Lapunk szerkesztője,** *Nagy* Miklós pár hétre elutazván, ez idő alatt a lappal összefüggő személyes ügyeket egyik főmunkatársunk, *Szivos* Béla intézi el.

A király Ischben. Ő Felséget Ischben is folytonosan foglalkoztatják az állami ügyek. E hó 24-én utazott oda *Széll* Kálmán miniszterelnök és báró *Körber* osztrák miniszterelnök, hogy a királynak jelentést tegyenek a kiegyezési tárgyalásokról, melyeket a két kormány megbízottjai — annyi félbeszakítás után, — most folytatnak Bécsben. Ezekről a tárgyalásokról a Felségnek minden nap jelentést tesznek. Király Ő Felsége e hó 23-ikán fogadta *Frigyes* Ágost szász trónörökösét, ki látogatására érkezett. Az udvari ebédén *Mária Valéria* főhercegné asszony, *Lipót* és *György* bajor hercegek is részt vettek, nem különben *Reca* szász követ. Másnap a király és a trónörökös a fogadókerekű vasúton a Schafbergre rándultak. A trónörökös este visszautazott Drezdába. — Királyunknak pár nap múlva ismét fejedelmi látogatója lesz: *Károly* román király. Ő Felsége augusztus utolsó napjáig marad Ischben. Augusztus 31-ikén *Trieszbe* utazik a hadiflotta gyakorlataira, melyeket a „Miramar” yachtról szemlél. Szeptember 4-ikén *Polában* megtekintik a különböző katonai épületeket s még akkor este elutazik Bécsbe. Mindjárt azután a nyugat-magyarországi hadgyakorlatokra megy.

A trónörökös vadászatai Máramarosban. Máramarosból írják, hogy *Ferencz Ferdinánd* főherceg, a ki nagy barátja a vadászatoknak, szintén bérelt vadászterületet Máramarosban, mint *József* Ágost főherceg. A főherceg a kincstártól a taracsvízi Brusztrától Királymezőig húzódó vadakban gazdag területet bérelte ki s már ez év őszén vadász-társával meglátogatja Máramarosot és vadászatokat rendez. Máramarosban nagy örömet okozott a hír, hogy a főherceg is vadászterületi bérletet kötött és épen ezt a szép vadászterületet szerezte meg.

Az egri érek jubileuma. Dr. *Samassa* József, Eger hírneves érseke e hó 23-ikán érte meg pappá szentelése ötven éves jubileumát, s közeledik a harminczadik év, mióta egyházi méltóságát annyi

díszszel tölti be. Az érsek az ünnepeltetés elől félrevonult s elutazott Egerből nyári pihenőre, miután érseksége lélkészeihez egy főpásztori levelet intézett. Az érseki megye azonban megülte a felszázados évfordulót templomaiban s egyházi beszédek kíséretében hirdették ki az egyházi szószékéről a főpásztori levelet. Ugyanebből az alkalomból a budapesti egyetem hittudományi kara az agg főpásztori latin nyelvű felirathat üdvözölte, melyet ékes formában állítottak ki.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter levélben üdvözölte a főpásztori ezt írta: „Az egész magyar katolikus világban méltán lelkesedést keltett pásztorlevél kegyes megküldéséért őszinte köszönetet mondva, igaz örömmel sietek az ünnepélyes évforduló alkalmából üdvözölni excellenciádat, mint oly férfit, a kinek fényes, nagyszabású állambölcsésége és főpapi erényei, munkában és érdemekben gazdag, kimagasló tevékenysége, jellemzősége tiszteletet, elismerést követelnek. Kérem nagyméltóságodat, fogadja szívvel üdvözlémet ama belső óhajításom kíséretében: engedje a Gondviselés, hogy a trón iránti hűségben, a vallásos és hazafias érdekek összehangzásában ápolásában előttünk járva, excellenciád nemes, tisztelt alakja, mint a jellemzősége és kötelességérzet példányképe, még számos éven át díszítse a magyar közéletet.”

Samassa külföldre utazott az ünnepeltetés elől, a Rajna mellékre. Jubileuma napját *Aachenben*, Nagy Károly koronázó városában ülte meg. Az ottani székesegyházat Nagy Lajos magyar király nevezetessé tette rák nézve, kápolnájának díszítésével és egyházi szereivel, melyek az Anjou-család és a magyar király messzeterjedő hatalmát hirdetik. Az egri érsek a magyar kápolnában mutatta be aranymiséjét, Párty és Szmezsányi kanonokok segítségével. A misén a jubiláló főpap azt a kelyhet használta, a melyet Nagy Lajos magyar király, a kápolna alapítója adományozott; az oltár is magyar vonatkozású szent képekkel és jelvényekkel volt feldíszítve, szintén Lajos király adományai. Az érsek mise után kíséretét latin és magyar imával megáldotta. A kanonokok végül a kápolna kincstárába helyezték azt az emlékművet, a melyet az egri főkapitány az alkalmára veretett. Az emlékérem az érsek mellképével aranyból, ezüstből és bronzból készült. Az egri káptalan a nap emlékére 30,000 koronás alapítványt tett a miskolci katolikus leányiskola javára, mely *Samassa* alapított. *Eger* város július 23-ikán lobogódíszit tiltott. Délelőtt 9 órakor ünnepi istentisztelet volt, melyen megjelentek a megyei és városi hatóságok és az összes tanítványok. Az egri egyházmegye tanácsa díszgyűlést tartott, a melyen *Katinszky* elnök és *Kelemen* tanító mondott ünnepi beszédet. A káptalan díszebédet adott. Az ország minden részéből üdvözlő táviratok érkeztek a káptalanhoz.

Az angol koronázás. *Edvárd* király *Cowes*-ban van most és hajója fedélzetén pihen. Gyógyulása annyira biztató, hogy a koronázás napját augusztus 9-ikére ki is tűzték. A király nem kelhet ugyan még föl, de ereje kielégítő módon gyarapszik. Mivel külföldi lapokban oly hírek jelentek meg, melyek szerint a koronázás napját csak a király sürgetésére és megnyugtására tűzték ki, most július 23-ikáról ismételve jelentik Londonból, hogy a koronázást — bár rövid szertartással — csakugyan megtarthatják. A király augusztus 8-ikán tér vissza Londonba.

A német trónörökös a magyarországi hadgyakorlatokon. *Frigyes* Vilmos német trónörökös a *Sasvár* (Nyitra megye) mellett szeptember 12—17-ike között tartandó nagy hadgyakorlatokon *Ferencz* József király és *Ferencz Ferdinánd* trónörökös oldalán részt fog venni. A sasvári kastélyban, melyben csak néhány udvari hivatalnok és a falu plébánosa lakik s a mely a sasvári bucsujáró Mária-templommal határos, az előkészületeket már megkezdtek, hogy a fejedelmi vendégeket illően fogadassák. Bécsből 50 személy számára legközelebb elküldik a szükséges berendezést is. Az utakat, melyek azelőtt rossz állapotban voltak, jó karba helyezik. A király az udvari vonattal Hohenau megye s onnan kocsiával Szent-János közsegen keresztül szeptember 12-ikén délelben érkezik Sasvárra.

Nász a Széchenyi-családban. Bécsben, az augusztusok templomában, július 22-ikén délelőtt ment végbe az esküvője *Aerenthal* Alajos báró pétervári osztrák-magyar nagykövetség *Széchenyi* Paula grófnővel, *Széchenyi* Gyula gróf, a király személye körüli miniszter leányával. Az esküvőn, a melyet csöndes mise előzött meg, fényes közönség jelent meg, legnagyobb számban a Széchenyi-család és a véglegény családjának tagjai. Ott volt

még *Frigyes* főherceg, *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Goluchowsky* Agenor gróf külügyminiszter, *Spaun* báró tengernagy, *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter, *Liechtenstein* Rudolf herceg, a király első főudvarmestere és a bécsi diplomáciai kar, a külügyminiszterium és a király személye körüli miniszterium képviselői, a magyar és osztrák arisztokrácia számos tagja. Az esküvő szertartást *Marschall* főszentelt püspök végezte. Tanúk voltak a menyasszony részéről: *Széll* Kálmán miniszterelnök és *Széchenyi* Ferencz gróf, a véglegény részéről: *Aerenthal* báró, a nagykövet fivére és *Thun-Hohenstein* Oszvald gróf. Az esküvő végeztével a társaság villásreggelire a bank-gassei magyar miniszteriumba vonult. Az új pár a férj osehországi birtokára utazott, a honnan azután Szentpétervárra megy.

Házasság. Nagyfényű menyegző volt július 23-ikán a Festetich grófok *Keszthelyi* kastélyában. Gróf *Festetich* Tassiló főpohárnok és neje született *Hamilton* hercegnő leánya, *May* grófnő ment férjhez *Fürstenberg* Emil herceghez, a brüsszeli osztrák-magyar követség titkárához. A polgári házasságkötést *Takáts* Imre főszolgabíró végezte, az egyházi szertartást pedig a plébánia-templomban báró *Hornig* Károly veszprémi püspök. A menyegzőn nagy számú előkelőség volt jelen.

Új Petőfi-szobor. A balatonparti, *almádi*-i kies fürdőtelep parkjában *Petőfi* Sándornak díszes szoboremleket állítottak, melynek leleplezése a költő halálának évfordulója, e hó 31-én lesz. Az ünnepélyen a *Petőfi-Társaság* *Endrédi* Sándor vezetésével háromtagú, a székesfejérvári Vörösmarty-kört pedig *Vértesi* József elnök vezetésével tíz tagból álló küldöttség fogja képviselni.

Egy veterán fró végrendelete. Az irodalomtól már régen visszavonult és közelebb *Kosgyánban* elhunyt *Dobsa* Lajos nagy kiterjedésű birtokát leányára hagyta 1883. júliusában kelt végrendeletében. Érdekesek az örvegye, vagy leánya halála esetére tett intézkedések. Akkor a vagyonát a magyar írók segélyegylete öröklí. A jövedelemből olyan elszegényedett vagy rokkant eredeti magyar színműírók és magyar eredeti versköltők gyámoltassanak, kik tagjai a Kisfaludy-Társaságnak. És csakis az olyan eredeti magyar színműíró és versköltő elszegényedett vagy szűkölködő örvegyei és árvi gyámoltassanak, kiknek férjük, illetőleg édesanyjuk életében a Kisfaludy-Társaság tagja volt. És gyámoltassanak a Kisfaludy-Társaság eredeti magyar színműíró és versköltő tagjainak avagy volt tagjainak szűkölködő édes szülei is. Ha az egyesület a föltételeket el nem fogadná, a hagyaték Makó városra száll. A város tartoznék a jövedelmet vallás-közlönség nélkül nevelési, előhaladási célokra, akár pedig segélyekre vagy ösztöndíjakra fordítani. A biharmegyei ingatlan öröklőn eladni nem szabad.

Jules Verne szembetegsége. A 74 éves *Jules Verne* szürkehajagos szembajban szenved, úgy hogy századi művét, a melynek az új aranyvidék után „*Clondyke*” a czíme, már tollba kellett mondania. A híres írónak száz műve közül eddig csak 84 jelent meg a tizenöt még kéziratban van. A szürke hályogot különben legközelebb megoperálják s remélik, hogy az író visszanyeri szeme világát.

A képviselőház költőzködése. A Sándor-utcai képviselőházból egyre tart a költőzködés az új országházba. A könyvtár és az irattár elszállítása a földolg, mert a berendezésre nincs szükség. Gróf *Apponyi* Albert elnök a múlt héten félbeszakította eberhardi nyaralását a Budapestre jött, hogy a költőzködéssről intézkedjék. Most már végleg eldőlt, hogy a képviselőház a nyári szünet után, október 8-ikán már az új országházban ülésez. A régi képviselőház épületének megbecsülését is a napokban fejezték be a szakértők. E szerint a palota, mely a főváros tulajdonába jut, 186,000 korona értékét képvisel.

Hírek Andree-ről. Az északi sark felkutatására léghajóval indult el *Andrée* svéd tudós két társával. Többé semmi biztos hír nem érkezett róluk. Most egy new-yorki lap július 5-iki kelettel tudósítást közöl *Winnipeg*-ből (*Manitoba*) és az *Andrée* haláláról beszél részleteket.

Farrier Richard lelkes hozta oda azt a tudósítást, hogy *Andrée* és társait, *Strindberg* és *Frankelt*, vad esküzmök megölték és megcsontolták. *Farrier* anglikán lelkes egyházkerületéhez tartozik *Port Churchill*-a, *Hudson*-ból társaság legéjszakai állomása. A bator svéd utazó tudományos műszerei és egyéb hagyatékát nem sokára *Winnipeg*-be érkez-

Rákos fényképe után.

JÓZSEF FŐHERCEG FEJÉRMEGYEI SZEMLEÚJTÁRÓL. — A főherceg és kísérete gróf *Zichy* Jenő assatványi kastálya előtt. Balról ül *Klobucsar* altábornagy, mellette *Vándorffy* ezredes, gróf *Zichy* Jenő, *József* főherceg, báró *Zech* tábornok, *Rohr* ezredes, *Braun* vezérkari alezredes; mögöttük állnak *Plank* vezérőrnagy, báró *Vécsey* százados, *Hegedüs* százados, *Szmezsányi* főhadnagy.

nek. *Andrée* egyes holmijait május első hetében vitték *Port Churchill*-be. Esküzmök akadtak a tárgyakra és elhozhat *Farrier*nek. *Port Churchill*-től 2—300 angol mérföldre északra *Andrée* és társai elhagyták a léghajójukat, hogy vadászszenak. Egy arra menő esküzmő csoport a lövéseket támadási szándéknak vette és nyilazni kezdett. *Andrée* és társai újból löttek és a harc azzal végződött, hogy a három svéd elesett. Az esküzmők a holttesteket darabokra vagdalták és ott hagyták a jégmezőn, a mint az a *Port Churchill*-től északra lakó esküzmők nál szokás. *Farrier* kijelenti, hogy a harc színelhelynél talált tudományos műszerek kétsége kívül *Andrée* tulajdonából valók.

A velencei Campanile összeomlása. A Campanile omladéka még mindig takarítja Velencében. Ráakadtak a legottát díszített egyik bronzszoborra, mely *Merkur* ábrázolja és *Sansvino* műve. A jobb karja letört, egyébként pedig semmi baja nem történt. A *Libreria* nagy termét (melynek sarkát a zuhanó torony leütötte) már javítani s főképp biztosítani kezdik. Megtámasztják mindenfélre csak azután hordják el mellőle a lehullott vakolatot s kezdik újjáépíteni. A gondos megtámasztás főképp azért szükséges, mert a nagy terem környékén, az új *Prokuraciák* ivezeteiben és a *Libreria*-l közvetlenül szomszédos királyi palota falain fenyegető ropedések mutatkoznak. A velencei műemlék sorának pusztulása fölrázta az olasz hatóságokat közonyukból s most mindenféle vizsgálataik a régi műemlékeket s így rájönnek, hogy másfelé is jó lesz vigyázni. A Campanile újra építését a kormány is kívánja, hogy Velence ősi képe megmaradjon.

* **Az alig nyolcz hónapos japáni trónörökösnek** 12 dajkája van. Ezenkívül még két angol és francia nevelőnőt fogadtak, kik a trónörökös angol és francia nyelvre fogják tanítani.

* **Kárba veszett dohány.** Az angol pénzügyminiszter jelentése szerint a szivarvegekkel eldobott dohány értéke évenként mintegy 25 millió koronára tehető. Franciaországban, hol sokkal többet dohányoznak, a szivar- és cigarettavegek, valamint a pipákban kiverett dohány értéke bátran kétannyra, vagyis 10 millió kilogrammra tehető. Ezen számítás nem téltört, ha figyelembe vesszük, hogy a szivarok, vagy a cigarettának leginkább csak kétharmad részét szívják el és hogy 35 cigarettára elég körülbelül 10 egész cigarettának felel meg.

* **Az egyiptomi gúlák** belsejének villamos világítással való ellátására egy angol részvénytársulat alakult, mely a szükséges előmunkálatokat már meg is kezdte.

* **Japánban** 1871 óta 30 ezer új népiskola épült, melyekben négy millió tanuló él. A tanulók negyedrésze leányokból áll, kik előbb semmiféle oktatásban nem részesültek.

* **Az utóbbi tizenkét év alatt** az Egyesült Államokban 306 vasúti vonat fosztottak ki s csak múlt évben tizenhat vonat tartóztatott fel az utonállok.

* **A francia posta-igazgatóság** becslése szerint az ország levélgyűjtő-sekényeiből az utóbbi évek lefolyása alatt vagy 93 ezer levelet loptak el. Ezen

okból a gyűjtő-sekények nyílását hegyes acél fogakkal látták el, mi által a bajnok elejét remélik venni.

* **Az angol király frogmore-i gyümölcsös kertjében** a gyümölcsfák ú. m. cseresznye, meggy, kajszin- és őszibarack, szilva- és körtékák két angol mérföld hosszú vonalat foglalnak el. Miután a király asztalán számóczák az esztendő minden napján láthatók, az üvegházakban folyton több ezer számóczapalántát ültetnek.

* **A párisi orvosi egyetem** által hosszú évek során folytatott megfigyelésekből kitűnt, hogy oly egynének, kik harmincz éves korukig valami nagy betegségen keresztül nem mentek, legalább 73—75 évig szoktak élni.

* **A csecsemő táplálására** legjobb a tehéntej, mely a gyermek korának megfelelőleg vízzel hígítva és *Kufeké*-féle gyermeklisztel keverve lesz. A *Kufeké*-féle gyermeklisztet a tehéntejhez pótolva, utóbbit a gyermek gyomrában pihesebbé, olvasztóbbá és ez által könnyebben emészthetővé teszi. Meggátolja a tehéntej erős erjedését a gyermekbélben és óvja gyomor- és bélhurutot. Azonkívül a *Kufeké*-féle gyermeklisztet a tej táptartalmát is emeli lényegesen.

HALÁLOZÁSOK.

Ledochowsky *Miciszlav* bíbornok július 21-én meghalt Rómában, 80 éves korában. Lengyel volt s nemzetiségi érzése buzdott abban az egyházi harcban, melyet *Bismarck* indított Róma ellen. Született 1822-ben *Gorkiában*, régi lengyel nemesi családból. Tizennyolcz éves korában Rómába ment, a hol belépett a jezsuiták collegium nobiliumába. 1845-ben felszentelték pappá. Pályáján gyorsan emelkedett. A római udvar mint politikai megbízottat küldte *Kolumbiába*, *Brüsszelbe*. 1865 végén a porosz kormány alá tartozó lengyel posení és gnesen székeskáptalanok érsekké választották. Az érseki széket elfoglalván, állásának minden befolyásával ellenszolgált *Bismarck* egyházpolitikájának és a lengyel hazafias törekvéseknek is támogatta. E miatt többször pénzbüntetésre, 1874 április 15-ikén pedig hivatalvesztésre és két évi fogságra ítélték. E büntetést ki is töltötte. Még fogságban volt, mikor IX. Pius bíbornokká nevezte ki. A fogságból 1876 február havában kiszabadulva, *Ledochowsky* Rómába ment, a hol mint számkivetett főpap húszezer lírára rugó bíbornoki fizetéséből élt. Az új pápa, XIII. Leó, nem igen kedvelte a lengyel bíbornokot, 1885-ben azonban a pápa kegyelméből ismét fontos állásba jutott: a brevik titkárra lett s ekkor végképen lemondott a gnesen-posení érsekségre való igényeiről. 1892-ben újabb kitüntetés érte *Ledochowsky*-t: a propaganda kongregációjának főprefektusa lett. Ettől kezdve hozzá tartoztak a porosz- és orosz-lengyelországi katolikus egyház ügyei s a lengyel főpapokat gyakorolt befolyásával sokszor szerzett kellenetlenséget nemcsak a német és az orosz kormányknak, hanem az egész európai diplomáciának is. Az idén *Ledochowsky* folyton betegeskedett, szembaj gyötörte, látóképessége elvesztette.

Elhunytak még a közlelebi napokban: *RENNER* *HENRIK* evang. esperes, 60 éves korában Sopronban. Népszerű lelkipásztor s hazafias és társadalmi ügyekben buzgó férfiú volt. — *SEREDI* *MARCELL*

Küfeke
Gyermeklisztje.

Számtalan orvosi szakkönyvben ajánlott.

és baltatag gyermekeknek.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a nő haját egyik legelőkelőbbje, melynek adományszámban a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennélfogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelid módon kényseríthető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratié-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pillulák a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak csontudorodásait elsimítják és a kebel idomait egyáltalában diszkrét testességet kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékplasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbit a mellaján megállapodnak. Az egy-
J. RATIE, Pharmicien, 5. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: részre: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

POCKET-TELESKOPE.

Uj! Uj!

Uj optikai készülék, melynek segítségével óriási távolságra, mérőföldet lehet látni. Emberek, állatok stb. igen nagy távolságban is felismerhetők. Nélkülözhetetlen vagy kávéházaknak, vadászoknak, erdőszelvények, turistáknak, valamint kirándulások alkalmánál. A Pocket távcső a mellékzsebben való hordásra van összeállítva és egy elmesztő segítővel bármely időpontra is ráerősíthető. Ár darabonként a pénz előlege befizetése mellett 2 K 40 fill. franco. Utánvét 60 fill. résszel, 3 db. ár 6 korona, 6 db. 10 K. Portó külön számított.

KANN IGNÁZ, Wien, II., Lillenbrunnsgasse 17. sz.

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor

Ezt a szert lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legjobb táplálékban használtatnak és a tehén tejtermelésének fokozására, csontvárosának. — 1½ doboz ára 1 korona 40 fillér, 1½ doboz 70 fillér. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. Forgató: Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari állatorvos, kizárólag gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

Magyarországi forgató: Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. 9396

Rozsnyay Mátás chininczukorkája ízletlen chininből.

Legjobb szer láz, váltó-láz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Láz ellen! Nem keserű!

Többszörösen kintetve, 1809-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók 11. ülése vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Törvényesen védve Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Mátás névalírása olvasható. Utánszaktól óvakodjunk.

Forgató: Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában, valamint minden gyógyszer-tárban.

Továbbá Rozsnyay Mátás gyógyszer-tárában, a készítőnél: Arad, Szabadság-tér.

Budapesti RÖSER tanintézet.

Alapítvány 1853-ban. — Tanulók száma 16.135.

3 osztályú nyilvános felső kereskedelmi iskola.

4 osztályú nyilvános polgári iskola.

Nevelő-internátus.

Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 5-ig. 9191

Értékesítőkönyvet küld: RÖSER JÁNOS igazgató, BUDAPEST, VI., Aradi-utca 10. sz.

Császárfürdő

BUDAPESTEN 9375

téli és nyári gyógyhely.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER. 9358

Farbenfabrik v. m. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó szelén. könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb erősítő-szer

nyelge és a táplálékban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségeknek, betegségeknek, angol kórban szenvedő gyermekeknek, újszülötnek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételű vasat, a melyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gyorsan az étvágyat. Raktárban van az összes gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben.

+ Soványság +

Szép telt testidomok a mi keleti szomszárunk, 1900. évi párisi versenyen kitüntetésre 6-8 hót alatti már 30 fontnyi gyarapodást kezesseg. Orvosi rend. szerint. Széles használatban. Nem szédül, nem szédül, nem szédül. Ár kartononként 2 kor. 50 fill. Postaköltség vagy utánvét. Használati utasítással. Hygien. Institut 9165

D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königsplatzstrasse 68. Forgató Magyarországra részre: Török József, gyógyszer. Király-u. 12.

Ha öszül a haja, használja a „Stella“-vizet

(Hair Regenerator), mely nem fest és a haj eredeti színét adja vissza, Uvegje 2 korona.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszer-tárában

6 cs. és k. fensége József főherceg udv. szállítója, Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér sarkán. 9484

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz. és vízvezeték, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. 9277

Tervek, költségvetések, Jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Budapest, V. ker., Ferencz József-tér 8. sz.

Kristályüveg készletek, remek virágvázá és alkalmi dísz tárgyak.

Üzleti helyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik. 9517

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9494

csipke, vegyeszeti tisztító- és műtő-intézete megnagyobbított

erőművi szőnyegporló és szőrmearu megóvó-intézet. — Megbízások átvételnek:

VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő főközpontokban: IX., Calvin-tér 9. V., Harminecz-utca 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. Telefon 57-08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57-08.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

Gyárt nagyban előállítására következő új cikkek:

1. legújabb család dobozokat és illusztrációkat (levegőpapírral és borítékokkal), névjegykártyákat, címszalagokat, gyászleveleket, gyászleveleket. Saját gyártmányú fémsarkokkal ellátott rajz- és fémsarkokkal, széknyelvényekkel és tornászok. További papírtárgyakat, plakátokat és különféle összehajtható dobozokat.

Alkalmi kiállítás a fenti cikkekkel a városi iparcsarnokban megtekinthető. 9307

31. SZÁM. 1902.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 3.

49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával együtt) egy évre 24 korona, fél évre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egy évre 16 korona, fél évre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK egy évre 10 korona, fél évre 5. Külföldi előfizetéseket a postai megfizetésről viteldi is eszólándó.

VADNAY KÁROLY.

1832—1902.

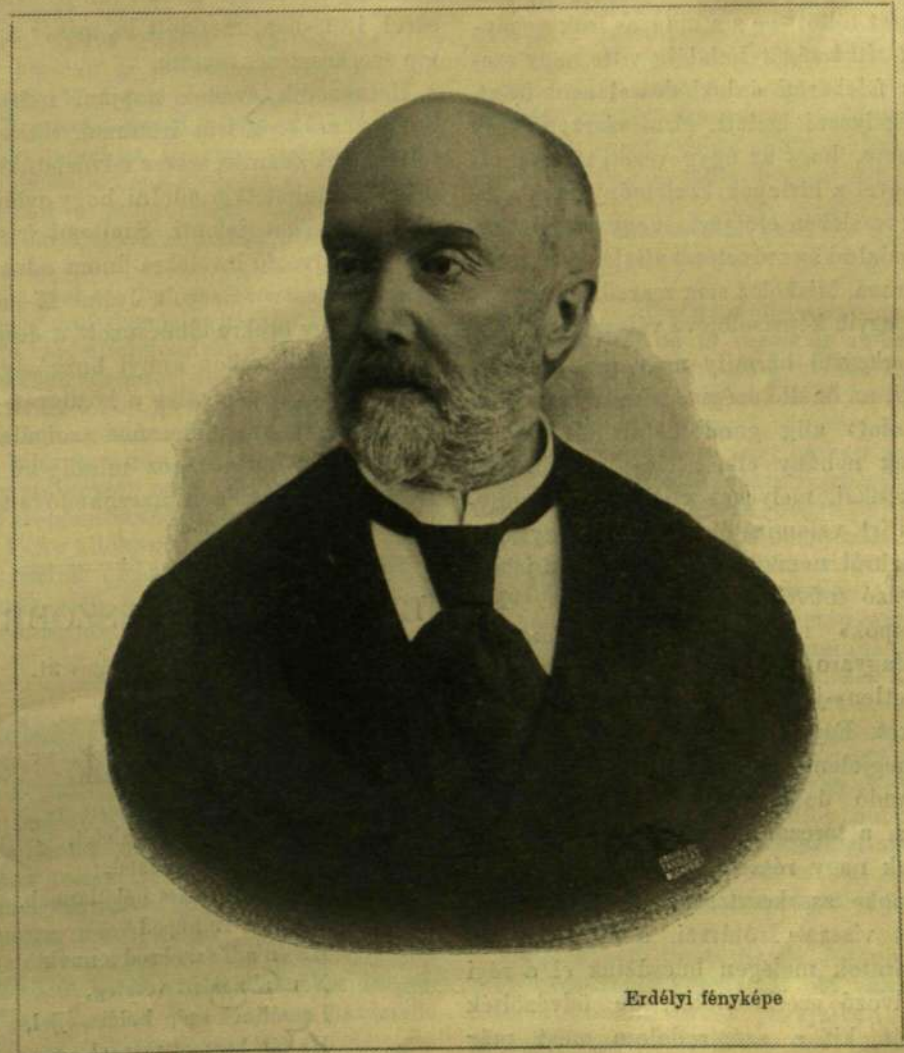
A HETVEN ÉVRE terjedő élet, mely Vadnay Károly július 27-ikén történt halálával megszűnt, méltó a valódi érdemek koszorújára. Az öreg író az utóbbi időkben csendes visszavonultságban folytatta munkásságát s régibb szereplésének közvetlen hatása immár alig érzett, de teljes elismerés vette körül, valahányszor megjelent az írók és tudósok közt, visszaemlékezést, vagy hírlapi cikket. Halála pedig most az irodalomtörténet jeles alakjai közé helyezi. Nem volt vezér, nem hagyott hátra elsőrendű alkotásokat, hanem olyan képesség és erő volt, melylyel évtizedekig találkoztunk irodalmunkban, közéletünkben és mely széles körben birt érvényesülni. A mit a szépirodalom számára alkotott: regényt, elbeszélést, visszaemlékezést, nekrológot, kritikát, azok a maguk idejében irodalmunk javához tartoztak, a mit pedig mint szerkesztő tűzött ki feladatúl és teljesített is, azzal közéletünkben, a jó ízlés fejlesztésében, a hírlapirodalom színvonalának emelésében tiszteletreméltó munkát végzett. Vadnay bátorító és biztató szava, rendtartó képessége, jó ízlése és műveltsége pontosult össze abban a működési körben, melyben az írókkal, és a közönnyel egy naponként megjelent szépirodalmi lap útján jutott kapcsolatba.

Vadnay Károly 1832 április 28-ikán született Miskolcra. Az előkelő borsodmegyei család barátai közé tartoztak Szemere Bertalan, Palóczy László és a megye legkiválóbb emberei. Atyja a régi jó táblabírák közül való volt, ki a Corpus juris mellett a nyelvészeti irodalommal is foglalkozott s mint a legfőbb ítélszék bírja hunyt el Budapesten. A negyvenes évek lelkesítő nemzeti eszméi és e korszak több kiváló emberének személyes hatása alatt fejlődött ifjúságában Vadnay Károly. A szabadságharc a tizenhat éves ifjút a táborba vitte: részt vett a téli hadjáratban, majd pedig Erdélybe került zászlóaljával. Főhadnagy volt, a világosi fegyverletétel után besorozták az osztrák hadseregbe közlegénynek s egy évet Olaszországban töltött. Ezekről az időről emlékezik meg „Elmúlt idők” és „A besorozott” című könyveiben. Az utóbbit a Kisfaludy-Társaság adta ki 1895-ben. A katonaságtól megszabadulván,

Pestre jött és a szépirodalommal kezdett foglalkozni. Versekert írt Sugár Kálmán alnéven, később saját neve alatt elbeszéléseket. Ezekben félreismertetetlen tehetség nyilatkozott és Nagy Ignác helyet adott neki a „Hölgyfutár” című lapjánál. Nagy Ignác halálával a lap szerkesztését Tóth Kálmán vette át 1856-ban, de Vadnay Károly vitte a tényleges szerkesztést. A lapot főleg a női közönny kedvelte. Itt kezdődik Vadnaynak az a mélyebb hatása, melyet mint szerkesztő gyakorolt mind az írókra, mind az olvasó közönnyre. A „Hölgyfutár” azonban válságokba jutott, Nagy Ignác özvegye eladta, más kezekbe jutott s nemsokára megszűnt. Vadnay ezután külföldön utazott. Később Tóth Kálmán, ki költeményeivel, színműveivel és a

„Bolond Miska” szerkesztésével a legnépszerűbb írók egyike lett, szépirodalmi napi lapot alapított „Fővárosi Lapok” czímen, Emich Gusztáv kiadásában. A laphoz, annak megindulása után nemsokára (1864), Vadnay Károlyt nyerte meg szerkesztőnek. Ettől fogva összeforrt Vadnay munkálkodása a magyar hírlapirodalom fejlődésével, a keletkező írói tehetségek feltűnésével, kiket szeretettel támogat s kik lapját szívesen keresik fel. De vonzódtak hozzá azok is, a kiknek már megállapodott és ünnepelelt nevek volt az irodalomban.

A „Fővárosi Lapok”, mint szépirodalmi napi lap, merész vállalkozás volt oly időben, mikor a politikától várt a nemzet mindent, de épen a hatvanas évek elején meg is csatlódott benne.

Erdélyi fényképe

VADNAY KÁROLY.